Զ. ՏԱՐԻ 1738 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 19 ՍԱՀՄԻ 4382 — Հ. Տ. 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1889 — Ն. Տ. 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1889 — ՀԻՋՐ. 15 ՐԻՊԻԼ, ԷՎՎԷԼ 1307 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولک
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գահկալաց	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Գաւառաց » Տարեկան » »	200
» » Վեցամսեայ » »	100
Օտար երկիրներէ տարեկան Գրանց	56
» » Վեցամսեայ »	28

Դուրս գրկուած լրագրաց համար ծախքը Տոչէնութեան վրայ է
Խմբագրութեան գրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

Պ. ԿՐԻՍՓԻ ԵՒ ԻՒՐ ԴՈՐՇԵՐ

Պ. Կրիսփի միջազգային քաղաքականութեան մէջ այնչափ կարեւոր դիրք մը բռնած է քանի տարիէ ի վեր որ իւր կեանքը պատմող գիրք մը կը հրատարակուի ի Փարիզ, մաս առ մաս լոյս տեսնելով Մէջ-Ազգային Հանդիսին մէջ։ Ֆրանչեսքօ Կրիսփի 1819ին ծնած է Սիկիլիոյ Ռիպէռա քաղաքին մէջ։ Իւր ընտանիք առնաւոր էր յունադաւան։ Պ. Կրիսփիի պապն յոյն եկեղեցական էր։ Իւր նախնական ուսումն առած է Փալերմոյի յունական կղերանոցին մէջ։ Այս պատճառաւ Ֆրանսացիք Պ. Կրիսփիի նկարագրոյն մէջ յունական ինչ ինչ յատկանիշեր կը տեսնեն, որոցմէ չեն ախորժիր։ Պ. Կրիսփիի հայրը վաճառական էր, և Միջերկրականի անգլիական նաւատորմին մթերքը կը հայթայթէր այն պահուն երբ Սիկիլիա, Նաբոլէոնեան տիրապետութենէն ազատած, Անգլիացւոց հետ ի յարաբերութեան կը գտնուէր։ Պ. Կրիսփիի հակառակորդք այս պարագային եւս կը հետեւցնեն թէ անգլիական ոսկիները կանուխէն գրաւած են Պ. Կրիսփիի համակրանքն, իւր մտաց մէջ պատրաստելով այն անգլիական յարումն որոյ շնորհիւ այսօր Իտալիա և Անգլիա տեսակ մը անգիր դաշնադրութիւն ունին։

Պ. Կրիսփի խնամեալ դաստիարակութիւն մը չստացաւ։ Իւր պատանեկութեան միջոցին ի Սիկիլիա հանրային կրթութիւնը դրեթէ բոլորովին դասական կամ գրական էր։ Գրական և բնական գիտութեանց դասեր խիստ սահմանափակ էին։ Լեզու և գրականութիւն դաստիարակութեան հիմունքն էին։ Ո՛չ վիճակագրութեան դաս կար, ո՛չ ընկերային գիտութեանց, ո՛չ իսկ աշխարհագրութեան, որ ամենէն զարմանալին է։ Պատմութիւնն անգամ անտես կ'առնուէր։ որովհետեւ այն ժամանակի սիկիլեան կառավարութիւնը պատմութեան ուսումը վտանգաւոր կը նկատէր։ Հետեւապէս, Պ. Կրիսփիի առաջին դաստիարակութեան մէջ շատ պակասներ կային։ Բայց ինչ որ դպրոցի մէջ չուսաւ, կարօտութեան և աքսորանաց դառն դպրոցին մէջ ուսաւ յետոյ։ Պ. Կրիսփի, երեսփոխան ընտրուելէն ետքը, կարդ մը խնդիրներ վիճաբանութեան պահուն ևեթ կ'ուսումնասիրէր, և երբեմն ալ հրատապ կամ փչոտ խնդրոց վիճաբանութեան մէջ կը նետուէր ո՛չ այնչափ հաստատ փաստերով և հիմնաւոր տեսութեամբ ապառաղմնեալ որչափ իւր յանդգնութեամբ և պերճախօսութեամբ յառաջ մղեալ։ (Այս պարագայն իրրեւ թերութիւն մը կը նշանակէ Պ. Կրիսփիի իտալացի կենսագիրը։ Բայց և այնպէս, իրրեւ երեսփոխան Պ. Կրիսփի մեծ առաւելութիւն ունեցած թուի լինել ա՛յն երեսփոխանաց վրայ որք նոյն իսկ վիճաբանութեանց պահուն ուսումնասիրած չեն լինիր այն ամէն խնդիրներ որոց վրայ կարծիք և քուէ տալու կը կոչուին։) Քան տարւոյ խմբագրութիւն, յիսուն տարւոյ փաստաբանական փորձառութիւն և երեսուն տարւոյ քաղաքական կեանք Պ. Կրիսփիի հմտութեանց պակասը լեցուցին մեծաւ մասամբ։

Իւր դպրոցական ընթացքն աւարտելէ յետոյ, Պ. Կրիսփի Փալերմոյի մէջ փաստաբանութեան սկսաւ։ Տասն և ութ տարեկան էր, և տարիէ մ'ի վեր փաստաբան Պ. Վիոլայի քարտուղարութիւնը կ'ընէր։ Շատ չանցած լրագրութեան մէջ մտաւ։ Թէ 1839ին Սիկիլիոյ այն Պուրպոնեան յետադէմ վարչութեան ներքեւ լրագրութիւնն ի՛նչ կրնար լինել՝ գիւրաւ կրնայ երեւակայուիլ։ Պ. Կրիսփի արտօնատէր, պատասխանատու տնօրէն և մատակարար էր լրագրոյ մը որոյ անունն էր Օրէնիս։ Այս է գեամ մը անունն որ Փալերմոյէ քիչ հեռի ի ծով կը թափի, և տարին քանի մը ամիս չոր է։ Օրէնիս կը խօսէր գրականութեան, գիտութեանց, թատրոնաց վրայ, մինչեւ իսկ նորաձեւութեան և ճաշակի վրայ։ Փաստաբան Պ. Կրիսփիէ զատ, գլխաւոր խմբագիրներն էին երկոքին եղբարք Թոմազո և Մոնոֆրիօ Ապաթէ, առաջինը մեռած, երկրորդն եգիպտոսի ծառայութեան մէջ մտած, յորում Ապաթէ փաշա անուամբ ծանօթ է այժմ։ Այն ժամանակի սիկիլեան և շատ մը իտալեան լրագիրք քաղաքականութեան վրայ չէին կրնար գրել։ Բայց Պ. Կրիսփիի թերթն Տէլլենական դատին պաշտպան հանդիսացաւ։ Առանց քաղաքականութեան վրայ խօսելու, հայրենասիրական գրութիւններ հրատարակելու միջոց կը գտնէր։ Օրինակի համար, նախնեաց առաքինութիւնները կը դովէր, Սիկիլիոյ փառքերը կը պատմագրէր, և Պուրպոնեան վարչութեան օրով անցելոյն ուղղեալ ամէն ներբող ներկային համար պարսաւ կը լինէր։ Իւր անվնաս գրական երեւոյթին ներքեւ, Պ. Կրիսփիի թերթն այն ժամանակի յառաջացեալ կուսակցութեան բերան էր։ Կարգ մը երիտասարդք իրենց կեդրոնն ըրած էին Օրէնիսի տպարանն, և Պ. Կրիսփիի հետ ապագայի կարգադրութիւններ կ'ընէին։

Այսպէս քիչ քիչ քաղաքականութեան մէջ մտաւ Պ. Կրիսփի, և այս պատճառաւ երկիցս աքսորեցաւ, նախ 1849ին, 30 տարեկան, յետոյ 1853ին։ Այս միջոցիս սրտառուչ դէպք մը տեղի ունեցաւ։ Փիէմոնթէէ աքսորեալ, Մայթա գնաց, և անտի եւս վռնտուելով, Լոնտոն ապաստանեցաւ։ Իւր կեանքն ապահովելու համար խիստ աշխատութեամբ մը կը տոկար կարօտութեան։ Իւր հայր Թոմազո Կրիսփի չուզեց իրեն իմացնել հիւանդութիւնն և յետոյ մահն իւր մօր, զոր Պ. Կրիսփի կը պաշտէր, և ութ տարիէ հետէ չէր տեսած։ Հայրը կը վախնար թէ մօրն հիւանդութիւնը լսելուն պէս պիտի վազէր գար, առ ոչինչ գրելով վտանգներն որք իրեն կը սպառնային Երկուց Սիկիլիայց թագաւորութեան մէջ, այն է՝ բանտարկութիւն և մահ։ Պ. Կրիսփի չորս տարի չմացաւ իւր մօր մահը։ Կը շարունակէր նամակ գրել անոր։ հայրը կը պատասխանէր մօր կողմէ, և իւր նամակները կը վերջացնէր սա պարբերութեամբ, որ իրեն համար սուտ մը չէր և որդւոյն համար ապահովութիւն մ'էր։ Tua madre ti benedice։ Քոյ մայրդ քեզ կ'օրհնէ։ Չորս տարի ետքն, անբուժելի հիւանդութենէ մը բռնուած, Թոմազո Կրիսփի իւր վիճակին ծանրութիւնը կը ծածկէր զաւկէն, և յոյսեր կուտար անոր, թէեւ ինքն իւր ապաքինութեան վրայ յոյս չունէր բնաւ։ Բայց Պ. Կրիսփի, որ յայնժամ ի Փարիզ կը գրտնուէր, իւր հօր հիւանդութեան ախտանիշերը ծանր գտնելով, հմուտ բժիշկի մը դիմեց, որ չծածկեց թէ շատ ծանր բան է, եւ դարմանելու մեթոտ մը ցոյց տուաւ, որով հիւանդին կեանքը կրնար երկարիլ։ Պ. Կրիսփի փութաց գրել իւր հօր, բայց երբ նամակն ի Ռիպէռա հասաւ, Թոմազո Կրիսփի վերջին շունչն աւանդած էր արդէն։ Անկարելի էր Պ. Կրիսփի ծածկել կրկին դժբախտութիւնն որուն ենթարկուած էր։ բայց նուաղ բիրտ կերպիւ իմանացնել կարելի էր։— Սեւ շրջանակաւ նամակն հասած էր, և իմանալով թէ իւր հայր մեռած է, Պ. Կրիսփի յորդ արտասուք թափել սկսաւ։ Կ'ողբար իւր մօր վիճակն, և կ'ըսէր թէ խեղճ կինն այժմ մինակ մնացած ի՛նչ պիտի լինէր։ Աքսորի ընկեր մը այս վերջին պատարանքը եւս փարատեց կոչտ կերպով։ «Քու մայրդ, բայց չո՛րս տարի կայ որ մեռած է մայրդ։» Պ. Կրիսփի համար ահռելի հարուած մ'եղաւ այս։

1857 յուլիս ամսուն տեղի կ'ունենար այս ցաւալի դէպք։ Պ. Կրիսփի դեռ կը յիշէ այդ ժամանակն իրրեւ իւր կենաց ամենէն սեւ, ամենէն չարաշուք շրջանն։ Երբեք այն ժամանակուան չափ դառնութեամբ չէ զգացած աքսորի ծանրութիւնը, միայնութեան յուսահատութիւնն և կենաց պայքարին դաժանութիւնը։

ԱԹԷՆԷԻ ԼՈՒՐԵՐ

Աթէնքէ կը հեռագրուի թէ հելլենական ոստանն իւր սովորական կերպարանն ստանալու վրայ է։ Աւելի քան 100 հազար օտարազգիք որք Աթէնք գացած էին հարսանեաց հանդիսին առթիւ, հետզհետէ կը մեկնին, մշլիոնաւոր ֆրանքներ թողլէ յետոյ պանդոկներուն, ճաշարաններուն և խանութպաններուն։ Աթէնք նոր Ցունաստանի մայրաքաղաք լինելէն ի վեր այնչափ բազմութիւն և այնչափ պերճութիւն չէր տեսած։

Հանդէսներն հաղիւ թէ վերջացած, քաղաքական վիճաբանութիւնք կը վերսկսին։ Աթէնքի մէջ դաղթականներ կը գտնուին, որք կուսակցապետներուն գլուխը կը ցուցնեն, և կը ծանուցուի թէ Պ. Թրիքուփիս, որոյ շրջահայեաց քաղաքականութիւնն այնչափ հաւնուած է յեւրոպա, իւր ընդդիմադրաց կողմէ խիստ յարձակումի պիտի կրէ Խորհրդարանին մէջ՝ օրուան խնդրոց վրայ։ Նոյն ինքն Պ. Տելիանիս պիտի առաջարկէ անվստահութեան քուէն նախարարութեան դէմ։

Վիլհելմ Կայսր Աթէնք հասնելուն, ընդդիմադիր կուսակցութեան պատկանող Աթենացիք ոմանք, չհաւնելով ծայրայեղ գերմանասիրութեան ցոյցերուն օրք Ցունաստանի ամէն կողմը կը դիտուին այս պահուս, իրենց տանց վերեւ ֆրանսական դրօշներ պարզեցին։ Բայց անհաճոյ ցոյցի մը առիթ չտալու համար, ոստիկանութիւնը դիտողութիւններ ըրաւ, և ֆրանսասէրք իրենց զգացումն իրենց սիրտերուն մէջ պահեցին, վար առնելով ֆրանսական դրօշները։

Դիտուեր է նաեւ որ Ֆրետերիկ Կայսրուհին շատ համակրութեամբ և երկարօրէն խօսակցեր է ֆրանսական դեսպան Պ. ու Մոնթոյոնի հետ։ Ֆրետերիկ Կայսրուհին, ինչպէս և իւր ողբացեալ ամուսին, կատաղի ֆրանսատեացներ չէին, և կը կարծուի թէ Ֆրանսայի հետ հաշտ քաղաքականութեան մը համակիր էին։

Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Վիլհելմ Կայսր, Կ. Պոլիս դալէն յառաջ, հրաման տուած էր Վիլհելմ Ա. Կայսեր պատկերը կրող չքագրամ մը զրկել Գերմանիոյ ամենէն ծեր մարդուն, որ այս շաբթուս իւր ծննդեան 110րդ տարեդարձը տօնեց։ Գերման Կայսրութեան այս Նեստորն է Մարք Եորան անուն անձը, բնակեալ ի Պլիֆէլտ։ կատարելապէս քաջառողջ է, և շատ տարիներ ալ ապրելու յոյս կուտայ։ Եորանի մահէն ետքը Գերմանաց երիցագոյնը պիտի լինի 106 ամեայ Յոհան Տոչէ անուն անձը։

—Անգլիացի Պ. Փուլթնի Պիճէոս, որ Վիլհելմ Բ.ի մանկութեան ընկերն եղած է իբրեւ անգլիերէնի ուսուցիչ, անգլիական թերթի մը մէջ յօդուած մը հրատարակելով Գերմանիոյ երիտասարդ Կայսեր մանկութեան վրայ, դիտել կուտայ որ թէեւ նորա ձախ թեւը մասամբ անդամալոյծ է, բայց ընդհակառակն աջ թեւն արտասովոր կերպիւ ուժով է։ Մարդ Վիլհելմ Բ.ի աջ ձեռքը թոթուելով կը կարծէ թէ հրսկայի մը ձեռքն է։ Իւր ձախ թեւին պակասութիւնն ա՛նչափ զգալի չէ որ երիտասարդ Կայսրը քաջ լողացող է, առաջին կարգի զինավարժ է, շատ լաւ նշան կ'առնու, որով յաջողակ որսորդ է, և մեծաւ ճարտարութեամբ կը թիավարէ։ Գերմանաց մէջ ձիավարժութիւնը շատ յարգի է, և իւր ազգին ամենէն քաջ ձիաւորներէն մին է Վիլհելմ Բ.։ Ամենէն կատաղի ձին կրնայ դարձնել՝ իւր ձախ ձեռքին միայն երկու մատներով։ Այսպէս վարժեցուցած է՝ աջ ձեռքը զէնք գործածելու և սուր բռնելու սահմանելով։ Շատ անգամ պատմած է որ Վիլհելմ Բ. իւր ձին ցատկեցուցած անցած է այնպիսի պատուարներու և արգելքներու վրայէն որոց առջեւ շատ յաջողակ սպաներ կանգ կ'առնէին։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Զարեւիչն, ըստ կանխագոյն ծանուցման, Աթէնքէ մեկնելուն առթիւ քիչ օրէն Կ. Պոլիս պիտի այցելէ, իւր մեծարանքը մատուցանելու Վեհ. Սուլթանին, ըստ հրամանի իւր հօր, Վեհ. Կայսեր Ռուսիոյ։ Այս առթիւ օրուան խնդիրն է Զարեւիչին և Վիլհելմ Կայսերը կրտսեր քրոջ՝ Մարկարիտա իշխանուհւոյն նշանախօսութեան զրոյցը։ Բայց ինչպէս առաջին օրէն նշանակեցինք, այս զրոյց անհաւանական է մեծապէս։ Քաղաքական նկատումները մի կողմ թողլով առայժմ, դիտել կը տրուի թէ կրօնական խնդիրն ինքնին բաւական արգելք է։ Ձայն ըստ ռուսական օրինաց պիտի պահանջէ հարկաւ որ ապագային մէջ Ռուսիոյ Կայսրուհի լինելու սահմանուած իշխանուհին օրթոտոքս կրօնն ընդունի։ Ռուսիոյ անվրէպ օրէնքն է որ կայսերական դահուն ժառանգութեան ուղղակի գծին վրայ գտնուող իշխանուհիք պէտք է օրթոտոքս կրօնը դաւանին։ Բայց Ֆրետերիկ Կայսրուհին նոյնչափ ջերմեռանդ բողոքական է որչափ Շուէտի Կիւսթաւ Դ. թագաւորն, որ գեղանի Ալէքսանդրա իշխանուհւոյն հետ ամուսնութեան խորհուրդը մի կողմ թողլով յանկարծ մեկնեցաւ, չուզելով բողոքականութենէ հրաժարիլ։ Կը պատմուի թէ Շուէտի երիտասարդ թագաւորին այս անակնկալ որոշումն Ռուսիոյ Կառավարչէ Բ. Կայսրուհին այնչափ ցաւ զգաց որ կսթեռածահար մեռաւ։ Այս դէպք 100 տարի յառաջ տեղի կ'ունենար։ Բայց անկէ ի վեր կրօնն իւր մեծ դերը կատարած է և կը կատարէ Ռուսիոյ Արքունեաց մէջ, և մինչեւ որ Ֆրետերիկ Կայսրուհին չհաւանի իւր դստեր կրօնափոխութեան, հաւանական չէ որ Զարեւիչը մեր անցեալ օրուան օգոստափառ հիւրին քեռայրը լինի։

ՊՈՒԼԱՆԺԷԱԿԱՆԱՑ ՎԻՃԱԿԸ

Դժուութիւն և երկպառակութիւն կը տիրէ Պուլանժէականաց «բանակին» մէջ։ Նոյն ինքն Պ. Ռոշֆոռ վհատութիւն կը ցուցնէ։ Հանրապետական թերթի մը լրաբերին հետ խօսակցելով, Էնրիոնվիլլէի կատաղի տնօրէնը Պուլանժէականաց պարտութիւնը վերագրեց «այն ապուշ Ֆիլլոնին» խորհրդոյ, որ Միապետականաց հետ դաշնակցութիւն մը կնքելու յիմարութիւնն ունեցաւ։— Յիմարութիւն, որուն մասնակից դանուեցաւ Պ. Ռոշֆոր ալ։ Պ. Պուլանժէ երեկուան համար իւր կուսակիցներն ի նիստ հրաւիրած էր ի Ժերսէյ։ Բայց յիսունի չափ պուլանժէական երեսփոխաններէն և գործիչներէն 26ն արդէն մի քանի օր յառաջ մերժմամբ պատասխաններ էին «քաջ Զօրավարին» հրաւիրանաց։ «Ցաջողութեան մէջ բարեկամք անհամար են։ Թո՛ղ ձախողութիւն դայ, և մարդ չի մնար քովերնիդ», ըսեր է ժամանակաւ բանաստեղծ մը, որուն Պ. Պուլանժէ մեծապէս իրաւունք կուտայ հիմա։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ

Լոնտոն, 7 Նոյմ. — Թագաւոր Զանզիպարէ հեռագիր մը կը հրատարակէ, որ կը հաստատէ թէ գերմանացի Ծքթ. Փեթերս և իւր խումբը Ջարդուած են բնիկներուն կողմէ։ — Շատ ցաւալի վախճան այս յանդուգն մարդուն համար, որ, ամէն աղդարարութիւններ առ ոչինչ գրելով, կ'երթար փրկել Էմին փաշան, որ փրկութեան պէտք չունէր այն ժամանակ։ Բայց եւրէն կ'երեւի թէ Էմին փաշայի դործերն եւս ձախող գացած են։ Էմին փաշայի և Պ. Սթէնլիի նկատմամբ անհաճոյ զրոյցներ կան, իբր թէ Էմին փաշա դերի ինկեր է, և Պ. Սթէնլի պաշարի նեղութիւն կը քաշէ եղեր։ Բայց վաւերական տեղեկութիւնն որ ուղղակի Պ. Սթէնլիէ կուգայ և հրատարակուած է այս երկուշաբթի աւուր Թայմի մէջ, սա՛ է թէ ինք և Էմին փաշա, իրենց եւրոպացի ընկերներով և ուրիշ 800 մարդերով դէպ ի Զանզիպարեան ծովեզերք կ'ելնեն, Սուանցի յարձակողաց ձեռքը թողլով բոլոր այն երկիրներ զորս տարիներէ ի վեր բարեկարգ կերպիւ կը կառավարէր Էմին փաշա։

* * *

Պելգրատ, 7 Նոյմ.— Միլան թագաւոր, նամակ մ'ուղղելով Խամակալութեան, ծանոյց թէ ի մօտոյ Պելգրատ պիտի դայ, և երեք չորս օր պիտի մնայ։

—Փեշտ, 7.—Հունգարիոյ Երեսփ. ժողովն 70ի դէմ 243 քուէով մերժեց ծայրայեղ ձախակողմեան երեսփոխան Պ. Իրանեիի առաջարկն, որով կը պահանջէր դատի ենթարկել ազգային պաշտպանութեան նախարարն՝ Պ. Ֆէյէրվարի, «Հունգարական դրրոչի խնդրոյն մէջ հակասահմանադրական ընթացք բռնելուն համար»։

—Պ. Ժիլ Ֆէրրի բաւական կազդուրուեր է, և ի մօտոյ Փարիզ պիտի դայ Նիսէ։

—Հանրապետականք քսանի չափ միապետական երեսփոխանաց ընտրութիւնը բեկանել պիտի տան։ Երեսփ. ժողովոյ նախագահութեան համար ամենէն աւելի հաւանական ընտրելիներն են Պ. Ֆլոքէ և Պ. Պրիսոն։

—Սպանիական կառավարութիւնն որոշեց ի մօտոյ Մարտրիտ մէջ գումարել միջազգային իրաւաբանական համաժողով մը։

—Պ. Զանքով չկրցաւ իւր խորհուրդներն յաջողցնել Պուլկարիոյ մէջ, և նորէն Փեթերսպուրգ դնաց։

—Օքսֆորդի Համալսարանը, ճանչելով սլաւոն լեզուաց կարեւորութիւնը, սոյն լեզուաց դասախօսութիւն մը հաստատեց, և առաջին դասախօս անուանեցաւ Պ. Ռ. Ռ. Մորֆիլ, որ եւրոպիոյ ամենէն հմուտ սլաւագէտներէն մին է։

—)(79)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԼՈՒԻ ՆՈՒԱՌ

ԱՆԻԾԵԱԼ ՊԱՆԴՈԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՖՈՒԼՄԻՆԱՆԴԷ

Նորատի աղջիկն ուշադրութիւն նուիրած չէր նմա։ Սեւեռը միտքը բոլորովին Արմանի տուած ըլլալով, զնա միայն դիտելով, անով միայն զբաղելով, ժամանակ չէր ունեցած դիտելու որ Պ. Մատէյօ կամ Պ. Գառլօ սիրո՞ւն երիտասարդներ էին։ իրեն համար, Արմանէ դուրս ոչ մէկ բան նայուածք մը կ'արժէր։ Բայց, Պ. Լընոլի և Արմանի կանաւորումէն յետոյ, Ֆէրնանտ, մէն միայնակ մնացած, ստիպուեցաւ համակրելի դէմքեր փնտռել, բարեկամներ գտնել։

Նախ և առաջ Գառլօ կարեկից թուեցաւ իրեն, և պարտք համարեց խորհուրդ հարցնել նմա։ Գառլօ չատ անձնուէր երեւցաւ, բայց ըսաւ նմա.

—Մատէյօն հոս չէ դժբաղդաբար. ինքն ինձմէ աւելի փորձառութիւն ունի և ինձմէ աւելի ձեռնհասութեամբ կրնայ խորհուրդ տալ ձեզ։

Եւ յարեց.

—Իրեն հեռագրեմ որ դայ։

Ֆէրնանտ շնորհակալութիւն յայտնեց սրտագեղմամբ։

Այսպէս Մատէյօ մասնաւոր տեղ մը կը գրաւէր արդէն Ֆէրնանտի մտքին մէջ։ Նկարիչն հասաւ վերջապէս։ Գառլօ եկաւ հարցնել Ֆէրնանտի թէ կ'ուզէ՞ զինքն ընդունիլ և իրեն հետ խօսակցիլ ձեռք առնուելիք տնօրինութեանց վրայ։ Մանկամարդ աղջիկն ընդունեց։ Երիտասարդը նախ և առաջ փոփոխութիւն մը ցոյց չը տուաւ։ Ֆէրնանտ չնշմարեց բան մը որ յայտնէր գերազանց մարդն, երբ ողջունեց՝ ուշ մնալուն համար ներողութիւն խնդրելով։

—Արուեստագիտական պտոյտ մը կը կատարէի, օրիորդ, ըսաւ, Գառլօի հեռագիրն այս առաւօտ միայն գտայ և ահա պատրաստ եմ ձեր հրամաններուն։ Սակայն պարտք կը համարիմ նախ և առաջ ըսել թէ խորապէս համոզուած եմ որ Արման ոեւէ վտանգի ենթարկուած չէ։

—Սակայն կանաւոր է, պարոն։

—Օ՜ իրաւ, Ֆուլմինանդէ ստուգել պիտի տայ Արմանի դրամական կացութիւնն և ամէն բան պիտի աւարտի փրկանքի և դրամի խնդրով մը։

Եւ անչափ լաւ դատողութիւններ ըրաւ, որ Ֆէրնանտի սրտին մէջ վստահութիւնը տիրեց, վստահութիւն նախ իր նը-ջանածին ազատութեան վրայ, յետոյ Մատէյօի վրայ։ Տակաւ առ տակաւ կրեց այդ հեշտալուր ձայնին հմայքը։ Նայուածքին անուշութիւնն իր ուշադրութիւնը գրաւեց։ զգաց որ իր դէմն ունի բարեացակամ, անձնուէր, քաջարի և զօրաւոր մարդ մը։ Այս ամէնը ճիշդ էր, բայց ինք չէր գիտեր թէ այդ մարդը կը սիրէր զինքը։ Անոր համար ունէր նորածիլ բարեկամութիւն մը և արդէն շատ երախտագիտութիւն։

Գառոնուհին ալ իր կողմէ հրահանգ ստացած էր։ ամէն ջանք ի գործ դրաւ Ֆէրնանտի սիրտը պատրաստելու համար։ Ելլորա պատուիրած էր քրոջը որ ամէն բան ընէ որպէս զի Մատէյօ դրաւէ Ֆէրնանտի սիրտը։ այս կերպով հարկ էր արդիւնք որ ո եւ է կասկած մը չունենայ երիտասարդը։ Ֆուլմինանդէ սակայն շատ անհանդիստ էր Ֆէրնանտի առողջութեան վրայ։ արդարեւ, շատ դժգոյն տեսաւ զնա, եւ արեան պակասութեան բոլոր նշանները կ'երեւէին ի նա։ Նաբոլիի մէջ հռչակաւոր բժիշկներ չէին պակսեր։ Ֆուլմինանդէ պառոնուհւոյն ձեռամբ կրցաւ համոզել Ֆէրնանտը որ բժշկաց խորհրդակցութիւն մը ընդունի։ Պառոնուհին յաջողեցաւ համոզել զնա։

—Պէտք չէ որ Արման բանտէն ելած ատեն զձեզ տգեղ կամ մահաւերժ գտնէ, ըսաւ Նորատի աղջիկն։

Բժիշկներն յայտարարեցին թէ արեան նուազութիւն կար ապաքէն։ Ֆէրնանտ առողջապահական պայմաններու ենթարկուեցաւ, մինչդեռ ամէն գիշեր կը կրէր յարաբերական ահռելի թունաւորութիւնը։ Բոլոր դեղերն անօգուտ եղան։ Ֆուլմինանդէ, Մատէյօ անուամբ, ներկայացաւ ապա բժիշկներուն իրր ընտանեացը բարեկամն, հասկնալու համար ճշմարտութիւնը զոր չեն ըսեր հիւանդաց։

—Առողջական արդի վիճակին մէջ, ըսին բժիշկները միաբերան, վախ կայ որ այդ երիտասարդ աղջիկը քիչ ժամանակէն թոքախտաւոր ըլլայ։ Մակայն խիստ պայմաններ եւ ազդու դեղեր կրնան զինքը փրկել։ Թոքերուն մէջ դեռ ելունդ չկայ։

Ֆուլմինանդէ յոյս առաւ։ Ճարտարութեամբ կատարեց իր քծինքը, Ֆէրնանտի հաճոյանալու ոչ մէկ առիթ կորսնցնելով։ մանկամարդ աղջիկը տակաւին չէր տեսած զնա իր զորութեանը լիութեան մէջ։

Զախորդ տեսարան մը, զոր Բրուսիացի ուղեւոր սպայ մը յառաջ բերաւ, երեւան ածեց Մատէյօի արժէքն յայտ Ֆէրնանտի։ Բրուսիացին յայթականց դառոնզուիներն ուներ։ սպայն Ցրանսայի դէմ կը խօսէր հասարակաց սեղանին վրայ, եւ Ֆէրնանտ մտիկ կ'ընէր զայրոյթէն տժգունած։

Ֆուլմինանդէ բարձրաձայն ըսաւ Գառլօի։

—Եթէ այս սպայն բարեկրթութիւն ունենար, կը լռէր։ Պէտք էր նշմարել թէ Ցրանսուհւոյ մը առջեւ կը խօսի եւ քաղաքավար ըլլալու էր։

Սպայն նշմարեց արդարեւ Ֆէրնանտի վիճակը։

—Չէի գիտեր որ օրիորդը Ցրանսուհի է, ըսաւ, եւ եթէ գիտնայի, բան մը չէի զուրցեր։ Բայց դուք, պարոն, հաճեցէք ետ առնուլ ձեր նախատական խօսքերը։

—Պարոն, ըսաւ Մատէյօ, ըսած խօսքերուս ոչ մէկը ետ կ'առնեմ։

—Դուք Ցրանսացի՞ էք։

—Ոչ, պարոն։

—Ուրեմն, ինչո՞ւ կը պաշտպանէք ազգ մը որ արժանի էր իր առած դասին։ Մեր վրայ յարձակեցաւ, մենք զեզ պաշտպանեցինք եւ պատժեցինք զինքը։

Ֆուլմինանդէ պատասխան մը տուաւ յայնժամ, որ անհուն տպաւորութիւն յառաջ բերաւ։ անհնար է նկարագրել իր պերճախօսութեան հրացայտ հոսանքը։ Ֆուլմինանդէ իր հակառակորդը կը ջախջախէր իր նայուածքին եւ հեգնութեանը կրակին տակ։ բրուսիացի սպայն սակայն, որ վատ չէր, պնդեց իր առջի խօսքին վրայ։

—Պարոն, ըսաւ, դուք մեր երկիրը նախատեցիք։

—Եւ դուք, պարոն, Ցրանսան նախատեցիք։

—Ուրեմն հատուցումի պիտի տաք ինծի։

—Դո՞ւք ալ։ Այս չափը կը բաւէ, բաւական խօսեցանք։ Ընթրիքը չարունակենք։

Ընդհանուր լռութիւն տիրեց։ Գառլօ նշմարեց որ Ֆէրնանտ շատ յուզուած էր։ Քիչ քիչ, խօսակցութիւնը վերսկսաւ եւ Ֆէրնանտ միջոց գտաւ պառոնուհւոյն ըսելու։

—Ուրեմն պիտի մենամարտի՞ն։

—Կարծեմ այո։ Մենամարտն անխուսափելի է։

—Ի՞նչ դժբաղդ եմ, մտմնջց մանկամարդ աղջիկը։ ինծի՞ համար տեղի պիտի ունենայ այս մենամարտը։

—Բայց այն պարոնն անտանելի էր, ըսաւ պառոնուհին։ եթէ Արման հոս ըլլար, ապահովապէս փորձանքի պիտի հանդիպցներ այդ սպայն։

Եւ երբ, ընթրիքէն յետոյ, Ֆէրնանտ Մատէյօի մատենալով ըսաւ նմա.

—Պարոն, թողուցէք ձեր բարեկամներուն որ այս գործը կարգադրեն, առանց մենամարտի։

Երիտասարդը պատասխանեց.

—Օրիորդ, ես կը սիրեմ Ցրանսան։ Մնաց որ, ես կ'ընեմ ինչ որ Արման պիտի ընէր եթէ հոս ըլլար։

Մեծ ճարտարութիւն էր Արմանի անունը խառնել այս գործին։ պառոնուհին և Մատէյօ կարծես խօսք մէկ ըրած էին այս պարագային մէջ։

—Ուրեմն պիտի կորսնցնե՞ս այն ամէն անձինքն որոց համար բարեկամութիւն ունիմ, մրմնջեց ծաղկատի օրիորդը։

—Օրիորդ, ըսաւ Մատէյօ, դուք բաղդաբեր պիտի ըլլաք ինծի, վստահ եմ։

Եւ արդարեւ, յաջորդ առաւօտ, Գուլումէրլոյի չրջափակին մէջ, սուրի երկու հարուած կուտար բրուսիացի սպային, առաջինը կուրծքին, բաւական թեթեւ։

—Այս՝ Ցրանսայի համար, ըսաւ։

Հարուածը թեթեւ վերք մը միայն պատճառեց և սպայն ուղեց շարունակել պայքարը։

Երկրորդ հարուածը գետին փռեց բրուսիացին։

—Այս ալ, ըսաւ Մատէյօ, ձեր թշնամանած օրիորդին համար։

Եւ բրուսիացին թողուց վիրաբոյժներուն ձեռքն և Գուլումէրլոյի խնամոց։

(Շարունակելի)

—Օրենպուրկի Խաղաղաց պեռը, Մոնրէնչիլը, դատապարտեցաւ աքսորման, իւր զինուորական ատիճաներէն և պատուանշաններէ զրկման, որոշմամբ Օրենպուրկի զինուորական ատենին, որովհետեւ զինուորական մնաուկէն դրամ գողցած և ուրիշ անկարգութեանց մէջ դտնուած է։ Նոյն պատիժը տրուեցաւ նաեւ սպայակոյտի հարիւրապետ Նաղարով Մնամինոքիի, նմանօրինակ յանցանաց համար։

—Նիւ Եորքէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Համամերիկեան (Pan-American) Վեհաժողովին անդամից մեծամասնութիւնն 1892 ի Ամերիկեան Միջազգային Աւուեստահանդէսը Չիքակոյի մէջ բանալու կուսակից է։ Այս Վեհաժողով, ինչպէս կը յիշուի, Ամերիկայի մեծ և փոքր բոլոր Տէրութեանց ներկայացուցիչներէն կազմեալ է և ամերիկեան հասարակային շահուց վրայ կը խորհի, նախաձեռնութեամբ Միաց. Նահանգաց։ Միաց. Նահանգաց երկրորդ մեծագոյն քաղաքները, Նիւ Եորք և Չիքակօ, կը միցէին առաջիկայ Աւուեստահանդիսի մասին։ Նիւ Եորք կ'ուզէր որ Նիւ Եորքի մէջ բացուի, Չիքակօ ինքզինք գերադաս կը համարէր, և Ամերիկացիք այս երկու քաղաքաց միջեւ բաժանեալ էին։ Բայց կ'երեւի թէ որոշեալ է որ 1892ի Աւուեստահանդէսը Չիքակոյի մէջ բացուի։ Եւ այս Աւուեստահանդէս բոլոր նախընթաց Աւուեստահանդէսները պիտի գերազանցէ եղեր։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ՆԻՍ Ը.

27 Հոկտեմբեր 1889

Ազգային Ժողովով երէկի նստին բացման պահուն ներկայ էին 28 երեսփոխանք, որոց թիւն ի վերջոյ յանգեցաւ 35 ի։ Առաջնը բացուեցաւ ժամ 7½ին, ընդ նախագահութեամբ Սմէն։ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Բ. ատենապետ Քրիստոսատուր էֆ. Ղազարոսեանի։ Նախորդ նստի ատենագրութեան ընթերցումէն յետոյ, Ա. Սուրէնեան էֆ. փափագ յայտնեց որ նորակազմ Քաղաքական Ժողովոյ անդամից գէթ մի քանին ներկայ գտնուին Ազգ. Ժողովոյ նիստերուն որպէս զի ի հարկին պէտք եղած լուսաբանութիւնները տան։ Աղբենեան էֆ. յայտարարեց թէ Ժողովին ընդհանուր փափագն է այդ։—

Ա. Աբգիարեան էֆ. — Սակայն խնդիր է գիտնալ թէ արդեօք յատուկ հրաւիրագիր ուղղուա՞ծ է նոր Քաղաքական Ժողովոյ անդամից որոց մեծագոյն մասը երեսփոխան չեն։

Թ. Գասբէրեան էֆ. հարցուց թէ Մայր Դիւանն հաղորդած էր վերին նստի մէջ որոշուած որոշումն որուն համեմատ երեք չաբաթուան պայմանաժամ կը թողուէր Կաթողիկոսական Ցանձնաժողովին՝ իր տեղեկագիրը բերելու համար առ Ազգ. Ժողովն։

Ս. Նաֆալեան.—Մայր Դիւանէն ընդունեցայ այդ մասք պաշտօնագիր մը զոր հաղորդեցի Կաթողիկոսական Ցանձնաժողովին։ Ցանձնաժողովը վերջին երեք չաբաթներուն մէջ մի քանի ստիպողական նիստեր ունեցաւ, սակայն խորհրդակցութիւնք տակաւին վերջնական եզրակացութեան մը յանգած չլինելով, խնդրեց ինձմէ յայտարարել յատենի Ժողովոյդ թէ տակաւին մի քանի նիստեր ընելու պէտք ունի։ Ցանձնաժողովն իր գործառնութեանց ու խորհրդակցութեանց արդիւնքն Ազգ. Ժողովոյդ բերելու վիճակին մէջ չէ այսօր, ուստի լաւ կ'ըլլայ որ ժամանակ թողուի իրեն՝ աշխատութիւններն աւարտելու։

Թ. Գասբէրեան էֆ. ըսաւ թէ Ազգ. Ժողովն ընտրուած մարմին մը իրաւունք չունի անոր տուած մէկ որոշման յետաձգումը խնդրելու և թէ՝ բաց յայտնէ, Կաթողիկոսական Ցանձնաժողովն կազմուած լինելով երեք տարիէ ի վեր, մինչեւ ցարդ պարտաւոր էր աւարտել իւր աշխատութիւնն։ Այս կրկին տեսութեամբ՝ առաջարկեց լուծեալ հռչակել յիշեալ յանձնաժողովը։—Ա. Սուրէնեան էֆ. եւս կրկնեց սոյն առաջարկը, դիտելով տալով որ եթէ Ցանձնաժողովը չկրցաւ պատրաստել իր տեղեկագիրը, գոնէ պարտէր գրաւոր բացատրութիւն մը յղել կամ իւր անդամից մին ներկայացուցիչ կարգել։ Եւ յարեց այս առթիւ, թէ սովորութեան կարգ անցած է որ Ազգ. Ժողովն ընտրեալ մարմինք մինչեւ իրենց ընտրութեան օրը ներկայ կը գտնուին նիստերուն, և անգամ մը որ ընտրուին՝ այլ եւս կարեւորութիւն չեն տար երեսփոխանութեան։—Ա. Աբգիարեան էֆ. Երեւակայութիւնը շատ բորբոքեալ ըլլալու է կա ծելու համար թէ Կաթողիկոսական Ցանձնաժողովը կարեւորութիւն չիտար Ազգ. Ժողովոյս։ Այս ենթադրութիւն ո՛չ երեսփոխանութեան պատիւ կը բերէ ո՛չ ալ Ցանձնաժողովին։ Իրաւ է թէ քիչ մը դանդաղ կը շարժին, սակայն այս Ժողովս ալ դանդաղեցաւ ստիպողութիւն տալու։ այժմ որ մենք սկսանք շարժիլ, անոնք ալ կը շարժին։ Ուրեմն բղխող մարմինը բլխման աղբիւրին ընթացքին կը հետեւի։ Երբ մեր Ս. Նախագահը կը խնդրէ Ժողովս որ Ցանձնաժողովը մի քանի նիստ եւս ընէ, կարծեմ մեզ ներելի չէ մերժել Ս. Պատրիարքի այս առաջարկն։ Սակայն զատ եթէ այսօր ուզենք լուծել Ցանձնաժողովը, պարտաւոր ենք օրինական մեծամասնութիւն ունենալ։ առանց ինքզինքնիս օրինական սահմանի մէջ դնելու, ապարդիւն վիճաբանութիւն մը ըրած պիտի ըլլանք։—Ս. Սուրէնեան էֆ. կը պատասխանէ թէ Ազգ. Ժողովն որոշում տուած է արդէն նախորդ նստին մէջ, և կը պնդէ իր առաջարկին վրայ, յաւելլով թէ նոյն իսկ մեծամասնութեան բացակայութիւնը նպատակաւոր է, Ազգ. Ժողովին ամբողջութեան դատապարտելու համար, թէ Ազգ. Ժողովոյ պաշտօնը միմիայն Պատրիարք և Վարչութիւն ընտրել չէ, և թէ չէ կարելի գտնել ներկայէն յարմարագոյն ժամանակ մը՝ յորում Վեհափառ Կաթողիկոսն իր գահուն վրայ բազմած է՝ ընտրական եղանակի խնդիրը կարգադրելու համար։

Ա. Աբգիարեան էֆ.—Նախորդ նստին մէջ որոշում չ'տրուեցաւ, այլ պարզապէս առաջարկ մը ներկայացուելով, կարծեաց համաձայնութիւն գոյացաւ։ Առանց օրինական մեծամասնութիւն ունենալու, ինչպէս կրնայինք որոշում տալ։ Գալով մեծամասնութեան խնդրոյն, Սուրէնեան էֆ. նախատինք մը կընէ մեր բացակայ բոլոր պաշտօնակիցներուն ենթադրելով թէ անոնք Ազգ. Ժողովը անգործութեան դատապարտելու նպատակաւ բացակայ գըտնուած են։

Սուրէնեան էֆ. կը բողոքէ, թէ ինք երեսփոխանաց ամանց համար ըրած է այդ անարդարութիւնը։

(Այս առթիւ բանակռիւ մը կը ծագի ընդմէջ ընդդիմաբան երկու երեսփոխան ներու։)

Տէրտ. Թ. Թիրեաքեան էֆ.—(իւր երեսփոխանական աթոռէն) Ուրախալի և ուշագրաւ պարագայ մ'էր Պատ. Ժողովդ իւր վերջին նստին մէջ նկատողութեան առած է երկու կարեւոր խնդիրներ, կաթողիկոսական և կրթական։ Թէպէտ յաճախ ներկայ գտնուած չեմ Կաթողիկոս. Ցանձնաժողովին, որուն անդամակցելու պատիւն ունիմ, այլ սա միայն գիտեմ թէ խնդիրն այնքան բարձրէն և այնքան արմատական կերպիւ բռնած են որ վախնամ թէ տարիներ տեւէ։ Մեզի պարզապէս պաշտօն յանձնուեցաւ ընտրութեան միջին եղանակ մը գտնել, բանակցելով ամենայն Հայոց Հայրապետին հետ, եւ արդիւնքն հաղորդել Ազգ. Ժողովիդ։ Արդ, մեր սիրտնական նիստերուն մէջ, ստուար աշխատութիւն մը տրուեցաւ սեղանին վրայ, Եվանգելական Բարեկրթութիւն անուամբ։ Ես դիտել տուի թէ մեզ յանձնուած գործն այս չէր. ի վերջոյ համաձայնեցանք որ Պալատենային ու Սահմանադրութեան հաւասարապէս յառաջացմամբ՝ ընտրական միջին եղանակ մը խորհուի։ յաջորդ նստին կարդացի պատրաստուած տեղեկագիրը որուն մէջ Սահմանադրութիւնը Ռուսիա գտայ, բայց Պալատենան տեղէն խախտած չէր։ Չեմ գիտեր թէ անկից ի վեր ի՞նչ եղած է, և այս տեղեկութիւններն ալ անպաշտօն կերպիւ կը հաղորդեմ Ժողովիդ։ Բայց տասվ հանդերձ Ցանձնաժողովը լուծեալ հռչակելու առաջարկն անտեղի կը գտնեմ։ Այս Ժողովին եղած թեթեւ ակնարկութիւն մը իսկ մեծ պատիժ մը կը համարուի, և պէտք չկայ այդքան առալ երթալու։ պատժոյ մը սաստկութիւնը զոյն տուող մարմնոյն բարձրութենէն գատուելու է։ Դիտեմ նաեւ թէ այս խնդրոյն վրայ գրուած է Ս. Կաթողիկոսին։ Ըստ իս, փոխանակ սրամտելու՝ լաւագոյն կ'ըլլայ ոպասել խորհեմութեամբ որ իւր աշխատութիւններն աւարտէ։

Ակիզ զատ, մեծամասնութեան խնդիրն ունինք որ ամենէն կարեւորն է։ Ժողովս՝ առանց օրինական մեծամասնութեան որոշում չի կրնար տալ, և ցաւօք կը տեսնենք ամենքնիս ալ որ ժամանակէ մը հետէ մեր նիստերն այս պատճառաւ ամլութեան կը դատապարտուին, որ յուսահատական վիճակ մ'է։ Լաւագոյն կ'ըլլայ նախ և առաջ այս էական կէտը ճըշդել և որոշել, զի մեր որոշումնք բաղձանքի վիճակին մէջ կը մնան, ցորքան այս մեծամասնութեան խնդիրը կայ ու կը մնայ։ Պահ մը առաջ խնդիր եղաւ թէ նախորդ նստին մէջ տրուած որոշմունք վաւերական պիտի համարուին։ Թէպէտ ներկայ գտնուած չեի այդ նստին, բայց ան արձանագրութեան տուսմարէն կը տեսնեմ թէ ընդամենը 32 երեսփոխանք ներկայ գտնուեր են, հետեւաբար օրինական մեծամասնութիւնը կը պակսէր։

Գալով կրթական խնդրոյն, ուրախ եմ որ Ազգ. Ժողովը վերջապէս ուշադրութիւն կը դարձնէ անոր վրայ։ Հանգուցեալ Իրլչճեանի ժամանակէն ի զատ, զբաղած չէինք այդ խնդրով։ Եւ կըսպասէի որ նախորդ Վարչութիւն իր համարատուութիւնը տար որպէսզի անոր մէջ երեւէր նաեւ Ուսումնական Խորհրդոյ խնամարկ տեղեկագիրն ալ։ Կը խոստովանիմ թէ փայլուն գործ մը չունենանք, բայց աշխատեցանք ըստ կարի։ Նոյնը պիտի ընենք նաեւ մեր երկամեայ նոր շրջանին մէջ։ Կրթական խնդրոյն կարեւորութիւնը մեր մէջ ըմբռնողներ կան, բայց դժբաղդաբար մեծամասնութիւն չեն։ Կրթական խնդիրը կարծես իր նուաստ բան մը կը նկատուի։ վարժապետ, դասագրքի խնդիր որ պաշտօնական անձանց նկատառման անարժան կը համարուի։

Այս անգամ Ս. Պատրիարք Հօր պնդելուն վրայ վերսին ընդունեցայ Ուսումնասիրողաց անդամակցութիւնը, մանաւանդ որ կը սիրեմ մասնաւորապէս զրաւել այդ խնդրով, եւ ահա առթիւ կը ներկայանայ քանի մը տեղեկութիւններ հաղորդելու։ Իմ յարգոյ պաշտօնակցաց հետ, երկու տարուան մէջ քիչ շատ փորձառութիւնք ստացանք, տեսանք թէ դասատուաց, դասագրոց վիճակն ինչ է, թէ կրթական ինչ ուղղութիւն բռնել պէտք է մեզ, մեր նախորդաց աշխատութիւններէն ալ օգտուելով միշտ։ Մինակ, նախապէս պատրաստեալ կրթական ծրագրերը բարեփոխման կարօտ տեսնելով, յետ երկար ուսումնասիրութեան պատրաստեցինք Դպրոցական ուսմանց նոր Ծրագիր մը զոր կեդրոնական Վարչութեան մատուցինք։ կ'իմանամ թէ Խաւն Ժողովն իր մէջէն մասնախումբ մը կազմած է անոր քննութեան համար։ Արդ, ես կասկածիկ որ եթէ Ժողովդ կը հաւանի, այդ ծրագիրն՝ յետ քննութեան մասնախումբին եւ յետ ընդունելութեան Խաւն Ժողովոյ, գործադրութեան դնենք ազգ. վարժարանաց մէջ։ Ժամանակ մը այսպէս փորձուելէ յետոյ, գործնականապէս անոր թերութիւնները կը նշմարուին, և յայնժամ կը բերենք Ազգ. Ժողովդ առ ի վերջնական վաւերացումն։

Թ. Պէշնեան էֆ.—Կաթողիկ. Ցանձնաժողովը լուծելու առաջարկը կը մերժեմ, ձայնակցելով Թիրեաքեան էֆէնտիի, և կ'առաջարկեմ նախ որոշել օրինական մեծամասնութեան խնդիրը, որուն դարմանը կը նկատեմ յառաջիկայ նիստէն դարձեալ բացակայ գտնուող երեսփոխանները դադարեալ նկատել։ Սուրէնեան էֆ. կը գանգատէր թէ Քաղ. Ժողովը ներկայ չի գտնուիր հոս, բայց եթէ գան, անոնք ևս մեզ նման ժամամատուռ պիտի ըլլան, քանի որ որոշում տալու բաւականացող մեծամասնութիւն գտնել չենք յաջողիր։

(Երեսփոխանք ոմանք վերսին խօսքառին նախորդ նստի որոշմանց օրինաւորութեան թեր ու դէմ, և այս առթիւ վէճ մը ծագեցաւ, որուն վերջ տալու համար, Նախագահ Սրբազանի յորդորանօք, Դիւանը քառորդ ժամու դադար տուաւ Ժողովին։

* * *

Ժամ 9ին ատենը վերսին բացուելով ատենապետութեամբ Տօքթ. Թիրեաքեան էֆէնտիի, խօսք առաւ Ռ. Պէրպէրեան էֆ., որ բացատրելով Կաթողիկոսական Ցանձնաժողովին յանձնուած պաշտօնի սահմանն, ըստ թէ տարիներ սպասելու հարկ չի կար տեղեկագիր մը բերելու համար։ Ատենաբանը պնդելով հանդերձ նախորդ նստի որոշման օրինաւորութեանը վրայ, կարծիք յայտնեց թէ քանի որ Ցանձնաժողովը Ս. Պատրիարք Հօր բերնով ժամանակ խնդրած է, կարելի է նոր պայմանաժամ մը տալ։ Ցետոյ, ցաւ յայտնեց մեծամասնութիւն չգոյանալուն առթիւ, ընդհանուր ցրուութեան, անտարբերութեան և ազգասիրական զգացումի պակասութեան վերագրելով զայդ վիճակ, և առաջարկեց դադարեալ հռչակել Ազգ. Ժողովն երեք անգամ աւելի բացակայ գտնուող երեսփոխաններն, ըստ Ներքին Կանոնագրի։

Ներկայից ոմանց կողմէ առարկուելով թէ Ներքին Կանոնագիրը դադրած է, Պերպէրեան էֆ. պատասխանեց թէ այդ դադրումը կը վերաբերի Ներքին Կանոնագրի այն արամադրութեանց միայն որք կը հակառակին Սահմանադրութեան, մինչդեռ իւր գոծարել առաջարկած յօդուածն ո՛չ միայն չհակառակիր, այլ և կը համապատասխանէ անոր ոգւոյն։ Անցնելով կրթական խնդրոյն, հակիրճ տեսութիւն մ'ըրաւ Ուսումնական Խորհրդոյ կողմէ պատրաստեալ Ուսմանց Ծրագրին նկատմամբ և փափաք յայտնեց որ Խորհրդոյ Ծրագիրք Ազգի չթողուին։ Այս առթիւ ատենաբանը բուռն բողոք մը բարձաւ ընդդէմ կազմութեան Ուսումնական Խորհրդոյ որուն ըստ և ո՛չ իսկ մէկ դասատիպակ կը հրաւիրուի անդամակցիլ։ անձեռնհաս անձինք կը կոչուին այդ պաշտօնին, և անոնք որք իրենց կեանքը մաշեցուցած են կրթական գործոյն մէջ, անտես կ'առնուին։

Ղազարոսեան և Գուրգէն էֆէնտիք կրկնեցին այս բողոքն, յուզմամբ և ցասկութեամբ լի։

Ատենապետ էֆ. դիտել տուաւ թէ վիճառութիւնք կը ճապաղին, և թէ երեք խնդրոց վրայ միմիանցմէ կը խօսուի, այն է կրթականական, կրթական և օրինական մեծամասնութեան խնդիրք։

Ըստ առաջարկութեան Ղազարոսեան էֆէնտիի և այլ երեսփ. խօսանց, որոշուեցաւ Օրակարգ անցուցել կրթական խնդիրն։

Մնացեալ երկու խնդրոց վրայ զանազան կարծիքներ յայտնուեցան։ կարգ մը երեսփոխանաց կողմէ։ Պարս. էֆ. Պարսամեան պարզեց մեծամասնութեան խնդրոյն ստեղծութիւնն ու կարեւորութիւնն եւ առաջարկեց որ Ս. Պատրիարքն յառաջիկայ նստին համար վերջին կոչնագիր մը յղէ բացակայ երեսփոխանաց, և եթէ դարձեալ չի գան, այն ժամանակ Ազգ. Ժողովը դարման խորհի։ Այս առթիւ Պառնասեան էֆ. դիտել տուաւ թէ բազում երեսփոխանաց շարունակարար բացակայութեան շարժառիթը նոյն իսկ Ազգ. Ժողովոյ մէջ ծագած բանակռիւներն ու անձնական վիճաբանութիւններն են։ Պերպէրեան էֆ.—Շատ միամիտ ըլլալու ենք այդպէս հաւատալու համար։

Իբր նոր և գործնական միջոց բացակայութեանց առաջքն առնելու, Ցալոբ էֆ. Ոխեան առաջարկեց որ, ինչպէս Պատրիարքը ուխտ կ'ըսէ Սահմանադրութեան վրայ, նոյնպէս և երեսփոխաններէն երդում պահանջուի անընդհատ ներկայ գտնուելու Ազգ. Ժողովոյ նիստերուն։

Վահ. Սաֆեան էֆ.—Այսօրուան վիճաբանութեանց առարկայ եղող խնդիրը երկու են՝ Ա. կաթողիկոսական և Բ. Մեծամասնութեան խնդիր։ Առաջնոյն վրայ մեծ խօսելիք մը չունիմ, վասն զի ներկայ չեմ գտնուած, մեղայկից չեմ եղած կաթողիկոսական Ցանձնաժողովոյ ընտրութեան գործոյն. ինչո՞ւ կ'ըսեմ «մեղայակից». որովհետեւ այսօրուան խօսուածներէն կը տեսնեմ թէ այդ յանձնաժողովը կ'ուզէ խնդիրը ձգձգել, երկարել. մեռելաթաղ մարմին մը դարձած է այն, որուն երբ ելեկտրական ցնցում մը տան, այն ատեն միայն կը շարժի։ Այսպիսի մարմնէ մը ի՞նչ կը յուսացուի, և ալ՞նք է որ նա դեռ շարունակէ իր պաշտօնը։ Այսօրուան խօսակցութիւններն, որք անուշա պիտի հրատարակուին ի լրագիրս, Ցանձնաժողովոյ անդամք տեսնելով իրենց վիճակը, կամ ոգի կը զգենուն և յաջորդ նստին մեզի աշխատութիւն մը կը բերեն, և կամ կը հրաժարին, որ աւելի բանական է։ Սակայն Ցանձնաժողովը լուծեալ հռչակելու առաջարկն աւելորդ է բոլորովին։

Երկրորդն է մեծամասնութեան խնդիրը։ 1862ն ի վեր այս խնդիրը կը զբաղեցուն Ազգ. Ժողովն։ Նիստերն ապարդիւն չթողլու համար, միակ դարման մը խորհուած է, այն է 24 երեսփոխանաց համամիտ գտնուիլն։ այս նպատակաւ, լուսահոգի Ռուսինեան Ներքին Կանոնագրի մէջ դրաւ տրամադրութիւն մը որուն համեմատ 24 ձայնից միաբանութեամբ որոշուած վաւերական կը համարուէր։ Բացակայք երբ զայս տեսան, սկսան գալ։ Եթէ կ'ուզենք որ մեծամասնութիւն ունենանք, այս դրութեամբ գործենք։ Այսօր այս որոշումն տանք և յաջորդ նստին մեծամասն երեսփոխանք ներկայ պիտի գտնուին։ Իսկ եթէ 24 ձայնից միաբանութիւն ալ չգոյանայ, այն ժամանակ այս Ժողովս իրաւունք չունենար ազգին գործոց վրայ խորհելու։

Գրեթէ բոլոր ներկայք համամիտ գըտնուելով Ազգ. Ժողովոյ որոշմանց օրինաւորութեան մասին հետեւելու Ներքին Կանոնագրի տրամադրութեանց որք չեն հակառակիր Սահմանադրութեան ոգւոյն, որոշուեցաւ ըստ այմ նիստ կազմել եւ որոշում տալ յետ այսորիկ, ցվաւերացումն նոր կանոնագրոյն, եւ յառաջիկայ նստին համար ի դիւանէ կոչնագիր յղել երեքաւելի բացակայութիւն ունեցող երեսփոխանաց։

Ատեանը փակուեցաւ ժամ 10½ին, յաջորդ նիստը մէկ ամսոյն գումարելու սրտիմամբ։

Գիւտ Խաչի տօնին առթիւ, Եգիպտոսի առաջնորդ Գեր. Մատթէոս Եպիսկ. Իզմիրլեան վաղը պատարագ պիտի մատուցանէ Մայր-եկեղեցւոյ Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ։

Նոյնպէս վաղը, Գեր. Գրիգորիս Եպիսկ. Ալաթեան Պատարագ պիտի մատուցանէ Էյուպի Ս. Եղիա եկեղեցւոյն մէջ։

Սկիւտարի Ս. Խաչ վարժարանաց Հոգաբարձութիւնն հետեւեալն հաղորդած է մեզ հրատարակելու խնդրանօք։

Հոգաբարձութիւնս ցաւօք ընթերցաւ Պատ. լրագրոյդ երեկի թուոյն մէջ՝ մի խմբագրական, որով Սկիւտարու մէջ վարակեալ կարմրուկի առթիւ, մէկ կրով կը հարուածէ Սկիւտարու Հոգաբարձութիւնէն, այսինքն՝ ազգային վարժարաններն։

Նախ՝ կարմրուկն գոնէ չունի նախապարարումն զանազանելու մասնաւոր վարժարանք՝ ազգայիններէն։

Երկրորդ՝ վարժարանաց մէջ ցարդ ոեւէ կարմրուկի կամ այլ տարախտիկ հիւանդութեան դէպք պատահած չ'է։

Հոգաբարձութիւնս արդէն իւր պաշտօնավարութեան առաջին օրէն, վարժարանաց առողջական հսկողութիւնն յանձնած էր առ Աղն. Տ.ք. Գ. Գասպարեան և այժմ նոյն հսկողութիւնն կը կատարուի նոյնպէս անձնուիրաբար Աղն. Տ.ք. Թորգոմեանէ, շաբաթական երրեակ այցելութեամբ։

Փափագելի էր միայն որ այդ խմբագրական մէջ զանազանուի լինէր հոգաբարձու՝ հոգեբարձուհին։

Սկիւտարու այլ վարժարանաց հոգաբարձութեան կամ տնօրինութեան պատասխանատուութիւնն չվերաբերիր նաեւ մեզ։

Խնդրելով հրատարակութիւնն ներկայիս ի հանդարտութիւն կասկածեալ մտաց,

Ի Դիմաց Հոգ. Ս. Խաչ վարժարանաց

Ատենադպիր՝ Գ. ՖԵՐԱՏԵԱՆ — Ատենապետ՝ ՊՕՂՈՍ ԱԻԳԵՐ

Եթէ Ս. Խաչ վարժարանաց մէջ կարմրուկի դէպք պատահած չէ, աւելի լաւ, մանաւանդ որ կը հաւատան թէ զգուշական տմէն միջոցներ ի գործ կը դրուին անդ։—Միւս կողմէ, Իճաճեանի վարժարանին Հոգաբարձութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ վարժարանը փակած է երեքշաբթի օրէն ի վեր, և սնկից առաջ ալ ամէն զգուշութիւն ի գործ կը դնէր։

Փափաքելի էր որ մայրաքաղաքիս ուրիշ թաղերու մէջ, ուր տարափոխիկ հիւանդութիւնք կան, Հոգաբարձութիւնք անտես չառնուն այակերտաց առողջական վիճակը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍԵԼԱՄԼԸԲԸ

Սելամլըքի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Երլդզի պալատան շրջակայ Շաղը Թէքբէի կից Երթողրուլ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը մէջօրէին այդ մզկիթը գնաց հանդիսաւոր կերպիւ և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ միւնոյն հանդիսիւ։

Բազմաթիւ օտարազգիք եկած էին դիտելու համար Սելամլըքի արարողութիւնն, որոց մէջ դիւաւորաբար կը նշմարուէին ռումանական դեսպան Գ. Մելիքիէսկօ, առաջին թարգմանը, պելճիական դեսպանատան առաջին թարգմանն և պելճիացի զինուորական ատաշէ մը։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐԸ

Պիզմարք Իշխանն հետեւեալ հեռագիրն ստացեր է Վիլհէլմ կայսրէն.

«Երազի նման բնակութենէ մը յետոյ, զոր Սուլթանին ազնուասիրտ առաջնորդականութիւնը դրախտային բան մը դարձուց, Ցատանելէն պիտի անցնիմ գեղաղուարթ օդով մը։ «Վիլհելմ»

* * *

Վիլհելմ կայսրը Կոմէտ Աշտաս պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է մայրաքաղաքիս գերմանական դեսպան Պ. տը Բատովիէի։

* * *

Վիլհելմ Կայսրն ու Կայսրուհին թէեւ նախապէս մտադիր էին ուղղակի վենտիկ երթալ, սակայն յետոյ որոշեր են Գորֆու հանդիպիլ և կը յուսացուի թէ ցարդ ժամանած ըլլան նոյն կղզին։

* * *

Վիլհելմ կայսեր հետեւորդներէն Պ. Մաքս, Պ. Թոթեր և Պ. Բոպէֆ երեկ իրիկուն Պերլին ուղեւորեցան եւրոպական կառախումբով։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Ֆրանսական կառավարութիւնը Պարոն Լէքլէն երրորդ աստիճանը նուիրած է Եէնիտունեա Տիմիթրաքի էֆէնտիի։

«ԻԶԶԷՏՏԻՆ» ԶՐՕՍԱՆԱՒԸ

Կայս. Իշխորդն զրօսանաւն, որ մինչեւ Տարտանէլ գնացած էր ուղեկցելու Գերմանիոյ Կայսեր ու Կայսրուհւոյն, երէկ առաւօտ ժամ 2ին մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

Նախկին Մեծ-Եպարքոս Էմրէմ փաշա, Արտաքին գործոց Նախարար Սայիտ փաշա և այլ բարձրաստիճան անձինք, որք նոյն զրօսանաւուն մէջ կը գտնուէին, ուղղակի կայս. պալատ գնացին։

ՏՈԼՄԱ ՊԱՂՃԻ ԿԱԶԱՐԱՆԸ

Ըստ տեղեկութեանց Հէքէրի, Բազաքապետութիւնն յարմար գտած է Տոլմա Պաղչէի կազարանին մենաշնորհը տալ վաճառական Հասան Թահսին էֆէնտիի, արտօնատէր կազարանին եէտի Գուլէի։

Առ այդ հարկ եղած յանձնառագիրը պատրաստելու վրայ ըլլալով, Պետական Խորհրդոյ պիտի մատուցուի ի քննութիւն։

ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆՆ Ի ԲԵՌԼԻՆԱՅԻ

Ռուսիոյ Պետական Օրագիրը հետեւեալ կերպիւ կը նկարագրէ Կայզէրի պատասան մէջ տեղի ունեցած արարողութիւնն, Օսմ. Նոր դեսպանին Զարին ներկայանալուն առթիւ.

«Երկուշաբթի, 16 հոկտեմբեր, առաւօտեան ժամ 11½ին (Ր. Ե) Վարչական կառախումբով Կայզէրա հասաւ օսմանեան նոր դեսպանն Հիւսնի փաշա, ընկերակցութեամբ դեսպանատան պաշտօնէից։ Բեռլրաստրասի մէջ, արարողական մը կայսերական յարկին մէջ ընդունեց զդեսպանը։ Ի Կայզէրա, դեսպանը կայսրանէն պալատ գնաց հանդիսաւոր կառքերով։ Փոխարին գլուխը կը յառաջանար պալատական քառձի կառք մը, յորում կը գտնուէին պալատական պաշտօնատարք ոմանք, յետոյ կուգար վեց ձիով հանդիսաւոր կառք մը, յորում կը գտնուէր Օսմանեան դեսպանն, ընկերակցութեամբ արարողական կոմս Ֆիսէլէվի։ Զորս հեծեալ ոստիկան կը հետեւէին կառքին։ Երրորդ կառքին մէջ, որ չորս ձիով լծեալ էր, կը գտնուէին դեսպանատան խորհրդական Ֆէթհի պէյ, քարտուղարք Ալի Տանիշ պէյ և Նաբի Պաքաշ էֆէնտի, զինուորական կցորդ Ահմէտ Ֆէվզի պէյ և նաւային կցորդ Սալաքը էֆէնտի։

«Պալատան մէջ, պատուոյ սանդուխին վրայ, դեսպանն ընդունուեցաւ սենեկապետ Պ. Սդիւրմէրէ։ Միջօրէին, Հիւսնի փաշա դնաց յունկընդրութիւն կայսեր։ Միջօրէին քիչ յետոյ դեսպանն ընդունուեցաւ կայսրէն և յանձնեց իր յանձնարարագիրը, որմէ յետոյ Ն. Վեհափառութիւն ներկայացուց դեսպանատան պաշտօնեաները։ Կայսերական ունկնդրութիւնը տարաւէջ յետոյ, դեսպանը վարի յարկն իջաւ, որ Կայսրուհւոյն բնակավայրն է։ Հոն դեսպանը նախաճաշ մը ըրաւ որոյ միջոցին մեծ-արարողապետ իշխան Սալմիրով բաժակ առաջարկեց վասն Կայսրին և Զարուհւոյն։

«Սեղանէն յետոյ, դեսպանը կայսրան վերադարձաւ նոյն շքով, և անտի մեկնեցաւ ի Բեռլրաստրզի։»

ՌՈՒՍԻՈՅ ԴԱՀՕՃԱՌԱՆԳԸ

Քոնտրանդիսանսիոն կըսէ թէ Ռուսիոյ գահաժառանգ Նիքօլա Ալէքսանտրովիչ Մեծ Դուքսն ամսոյս 28 ին (այսօր) Աթէնքէ Պրինտիզի պիտի ուղեւորի ռուսական Քրոնշլոտ շոգենաւով։

Մեծ Դուքսն Իտալիոյ և Աւստրիոյ ճամբով Բեռլրաստրզի պիտի վերադառնայ։

Իսկ Մէրլէ-Վէզէրի խօսքին նայելով, Ն. Բարձրութիւն յառաջիկայ շաբթու մայրաքաղաքս պիտի ժամանէ Աթէնքէն։

ՄԵՀԷՏԻԱՆԱՆ ԴՐԱՄ

Այս աւուր Թուղթի մէջ կը կարդանք թէ Ներքին գործոց Նախարարութիւնը շրջաբերական մը ուղղելով ամէն կողմ ուշադրութիւն հրաւիրած և միանգամայն ազդարարած է արգիլել շրջաբերութիւնն դրամի մը որ Մէհեմէտ Ալի Փաշայի անունն չունի և վրան գրուած է «Տարեկ ֆէնէֆէրէն պ Եմէն Եու Մէհմէտ», (հատեալ ի հիճրէթի, հրամանաւ Մէհմատի) և գրաւել իբրև արգիլեալ դրամ։ Այս դրամ, որ գրաւուած է ի Պուրսայ ի յերուսաղէմ, արքունի փոքր. բանոցին մէջ քննուելով հաստատուած է թէ հօթը տրամ և չորս քառթ ծանրութիւն ունի, որով կը համապատասխանէ Մէճիտիէի ծանրութեան։

ՔԱՐԻՒՂԻ ՀԱՆՔ

Հալէպի նահանգին մէջ քարիւղի հարուստ հանք մը գտնուած ըլլալով, կ'ըսուի թէ եւրոպացի դրամատէրց խումբ մը, որ հինգ միլիոն ֆրանք դրամագլուխ ունի, պիտի սկսի շահագործել զայն։

ԼՈՒՑԿԻԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Լուցկիի և արեթի չինութեան համար Սբիրաքի էֆէնտի Աստանի արքուած արտօնութիւնը՝ լուցկիի վաճառականութեան մենաշնորհի հանգամանքը չունի։ Արտօնատէրն այդուհանդերձ ունի լուցկիի գործարաններ հաստատել ի Կ. Պոլիս, Յոդրիանուպոլիս և Սելանիկ, ինչպէս և ի Նիկոմիդիա, Զաթալճա, Այտըն, Պրուսա և Տարտանէլ։ Արտօնութեան տեւողութիւնն է քառասուն տարի, որոյ միջոցին կառավարութիւնն ուրիշ արտօնութիւն չպիտի տայ լուցկիի գործարանաց հաստատման համար։ Արտօնատէրը պարտի Կ. Պոլսոյ գործարանին աշխատութիւնք պարտին սկսիլ հրվարտակին թուականէն մինչեւ հինգ տարի, և վեց տարի յետոյ գործելու պատրաստ գտնուիլ։ Վերոյիշեալ միւս քաղաքաց մէջ գործարանաց հաստատման համար, արտօնատէրն ազատ է յայտարարելու, արտօնութեան թուականէն տասն տարի յետոյ, թէ կուզէ կամ ոչ ի գործ դնել իւր իրաւունքը։

Սբիրաքի էֆէնտիի տրուած արտօնագիրն արդեւք չդներ բնաւ օտար լուցկիներու ներածութեան, ոչ ալ արդէն գտնուած գործարաններուն, եթէ կան։ Ուստի, առ այժմ, արտօնագրոյն անմիջական նպատակն է լուցկիի գործարանի մը հաստատումն ի Կ. Պոլիս, որ երեք տարի յետոյ պիտի սկսի գործել։

ԱՆԶՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԹԷ ԱՐԿԱՆ

Այս աւուր Սաբահ ի մէջ կը կարդանք թէ ի Պիլէճիկ նորակառոյց երկաթուղոյ վարչութեան պաշտօնատան մէջ հանուեալ դէպքը պատահած է լուսինաց

—Ոստիկանութիւնն երէկ հեռաւոր վայրեր աքսորեց տասն եօթն դատարկապորտ չարագործներ։

—Վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղը մէկ ամսուան բանտարկութեան և, իբրեւ հատուցում, հարիւր յիսուն ոսկւոյ վճարման դատապարտեց Խրլսթօ անուն մարդ մը որ Սկիւտարի մէջ էլէնի անուն աղջկան մը պատիւը բռնաբարած էր ամուսնանալու պատրուակաւ։

—Եղեռնագատ ատեանն երեքական տարուց շղթայակապ աշխատութեան դատապարտած էր Իպրահիմ, Մէհմէտ, Պէքիր և Մուսթաֆա անուն անձերն, որք գինով վիճակի մէջ և դաշոյն ի ձեռին փողոցներու մէջ ժողովրդեան երկիւղ ազդած էին։ Վճռաբեկ ատեանը վաւերացուցած է այս վճիռը։

—Երէկ առաւօտ ժամ 3 ին մօտ Սիրքէչիթ Մաքրիգիւղ մեկնող կառաքարշ վայրաշարժը դեռ չմեկնած մեքենայի խանգարում մը ունեցաւ. սակայն քառորդ մը վերջը կրցաւ իւր ճամբան շարունակել։

—Կեդրոնական բանտի պահապաններէն Լէֆթէր, որ հակառակ օրինաց բանտարկեալ մը դուրս հանած էր, Պետական Խորհրդոյ նախնական ատենին առջեւ դատուելով, դատապարտուած է իւր մէկ ամսաթոշակէն զրկուելու։

—Պէնկազիէն կը գրեն թէ քաղաքէն 9 ժամ հեռու Սապրտիէ անուն տեղը կռիւ մը եղեր է Պէտէվիներու մէջ և հինգ հոգի մեռեր են ու մէկ հոգի մ'ալ ծանրապէս վիրաւորուեր է. տեղական կառավարութիւնը յայտնած է ձերբակալել մարդասպաններն, որք ութ հոգի էին, եւ բանտարկել։ Մարդասպաններէ մին ճամբան փախեր է։

—Սերատիայէն կը գրեն թէ Էրպատի գայմգամը յայտնած է ձերբակալել տասնի չափ աւազակներ, որք ժամանակէ մը ի վեր կ'ապատակէին այդ կողմերը։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Պ. Քլօփէսի Ֆրանսական նոր խումբն իր առաջին ներկայացումը կուտայ այս գիշեր։ Ներկայացուելիք խաղերն են, ինչպէս երէկի ծանուցինք,

LA BOULE

Գօսվէտի երեք արարուածով

ՄԷՑԼԱՌ ԵՒ ՀԱԼԷՎԻ

• •

LA POMME D'API

Օբէրա-գօսվիք մէկ արարուածով

Առաջին խաղին մէջ գլխաւոր դերերն ստանձնած են տիկնայք՝ Լէօ Սաձէ, Կրանիէ, Ֆէրվէլ, ալ Ֆօնթանները, Ժէպէնն և Պ. Պ. Պոնէլլի, Տուշէ, Ժանրուա, Իւլրիա և այլք։ Իսկ Բոմ դ'Էբէ օբէրա-գօսվիքին մէջ խմբին առաջնակարգ նոր երգչուհիներէն Օր. Գրիուզ պիտի կատարէ կիւթավի դերը, տիկին Կրանիէ՝ Բաթէրիսի դերը և Պ. Պոնէլլի՝ Ռապաթէնսի դերը։

Ներկայացումը պիտի սկսի գիշերուան ժամ ութուկէսին (Ը. Ե.)։

Թատրոնի գներն են՝ օթեակը Պէնեուարի, երկու, մէկ ու կէս և մէկ ոսկի. Պէլէթաժ՝ 100—80—60 եւ 40 ղրուշ։ Թիկնաթոռը՝ առաջին 6 կարգերը 25 և յաջորդ 4 կարգերը 20 ղրուշ։ Նստարանը 10 և մուտքը 5 ղրուշ։ Բաժանորդագրութեան համար մեծամեծ դիւրութիւնք ընծայուած են ներկայ թատերական եղանակին համար, և բաց ի 60 և 20 ներկայացմանց համար ընդունուած բաժանորդագրութիւններէն, հաստատուած են նաեւ 12 ներկայացմանց համար բաժանորդագրութեան տոմսեր, 100ին 25 զեղչով։

Թատերասէր հասարակութիւնն անչուշտ պիտի փութայ օգուտ քաղել այս դիւրութիւններէն, մանաւանդ որ չատ լաւ կը խօսուի Պ. Քլօփէսի նոր կազմակերպած խմբին վրայ զոր գնահատելու առիթ պիտի ունենանք հետագայում։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Փարիզ, 9 Նոյմ.

Զրոյց կայ թէ Ծովային Նախարար Ֆրանց Ծովակալ մնադիր է հրաժարիլ, բայց այս լուր կանխահաս է։

Նախարարն այն պարագային միայն պիտի հրաժարի երբ Հնդկաչինու վարչութեան վերակազմութեան ասին նախարարական խորհրդական Պ. Էթիէնի ծրագիրը վաւերացուի նախարարաց խորհուրդէն, բան մը որ այժմէն չկրնար դուշակուիլ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 23 Հոկտեմբեր

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երկոյ գոց. (Փիաց. Ը. Սերի		18 37
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	18 37
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելաւ	»	18 31
Կէս օրին	»	18 31
ԻՍԹԻԳԱԶԸ ՏԱՍԻԼԻ		
Երէկ երկոյ		46
Այս առաւօտ		46
Կէս օր		46 4
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՈՅՆ		
Փոխառութիւն	A. Սերի	35 10
»	B. »	21
»	C. »	18 31
ԲԱԺՆԵՏՈՄՔ		
Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Ֆրկ. Լր.	4 19
Քրէտիտ Ժէնէրալ	Օսմ. »	8 28
Պանք տը Պէօնս	» »	7 14
Ասս. Շանժ է վայէօր	» »	4 34
Թրամուէյ	» »	475
Բուժէլի երկաթուղի	Ֆր.	72 75
Ծպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	— —
Բասմենթուղթ Լավիսմն		123

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 8 Նոյեմբեր ժամ 4 վայր. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %		87 15
» » 4 1/2 %		105
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերի Դ.		17 42
Օսմանեան երկաթուղի		73 50
» Լէվանի բաժնեթուղթ		51 50
Պանք Օթօման		548 75
Դրէսէ Լիոնէ		697 50
Իտալական Ռանթ 5 %		94 60
Հելլենական 5 %		469
Բրիօրիթէ Թիւրք		460
Եգիպտական միացեալ		462 50
Պանք տը Բաքի		840
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ		378 75
Պուսֆիի ջրանցք		2312 50
Զէք Լոնդրայի վրայ		25 23 1/2

Լոնդոն, 8 Նոյեմբեր ժամ 6 վայր. — երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտէ		97 5/16
Գոմ. » Սերի Դ.		17 5/16
» » » » գոց		— —
» » » Ա.		35 3/8
» » » Բ.		21 1/4
» » » Գ.		17 3/16
Փոխառութիւն 1873		99 3/4
Պանք Օթօման		11 13/16
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիէ)		91 3/8
» առանձ. (բրիվիլէժէ)		102 1/2
Տայրա Սանիէ		81 7/8
Տօմնիթալ փոխառ. Իտալիոյ		104
Հելլենական 5 %		92
Մոնտէօզ »		77 3/4
Ռուսական 1873		102 1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 24

Վիեննա, 8 Նոյմ. ժամ 10 վայր. երեկոյ

Օսմանեան երկաթուղի		38 90
» Լէվանի բաժնեթուղթ		118 75
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		119 40

Պերլին, 8 Նոյմ. ժամ 10 վայր. —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		20 35
Բուպլ Թղթագրամ		212
Օսմանեան երկաթուղի		82 60

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 8 Նոյմ. ժ. 10 վ. —

Ֆրանսական Ռանթ 3 %		87 40
Օսմանեան քոնսոլիտէ Դ.		17 45
Օսմանեան երկաթուղի		74 75
Եգիպտական միացեալ		462 50

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ԱՄԱՐԱՆՈՅՆ Ի ՍՐՏԱԶՈՐ

(ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՑԻՇԱՏԱԿՆԵՐ)

Ա.

Մեր պատրաստութիւնները, հրաժէշտն ու չուն ի Սրտաձոր։

Վերջացան մեր հարցաքննութիւնները, որոյ «փառաւոր յաղթանակի» համար լսելիք արդէն։ Այդ յաղթանակէն վերջը՝ խոնջ ու պարտասեալ մտքերն ու մարմինները պիտի ձգտին բնականաբար հանգստանալու։ Սրտաձորը՝ մեր այդ ամառնային հանգստավայրը, ուր հեռու մարդկային աղմուկներէ կը լսես միայն բնութեան ոգեպարար աղմուկները, կը հրապուրէ զմեզ, փութալ պէտք է։

Տեսնուեցան սովորական պատրաստութիւններն ամբողջ դպրոցով անգ փոխադրուելու։ Օգոստոս 5ին շաբաթ առաւօտեան ամէն ինչ պատրաստ էր արդէն, մենք ճանապարհի վրայ էինք։ Փոխադրութեան սայլերը փողոցում մեզ կը սպասեն. զմեզ դիտողները բազմաթիւ են. տեղացի ծնողքն ու բարեկամները վերջին ողջոյնը կուտան իրենց զաւակներուն. զետեղուեցանք սայլերու մէջ, տրուեցաւ հրաման, ճռնչեցին սայլերը, կ'երթանք արդէն՝ վերջին հայացք մը եւս ձգելով վարժարանի և քաղաքի վրայ։ Ուրախ եւ զուարթ ենք, կ'երգենք, տասն ու փոչին կը նեղեն զմեզ, այլ մենք անուշադիր ենք, հինգ ժամուան փոշին պիտի փոխանակուի Սրտաձորի երկրատեւ, հովասուն օդին, անուշիկ ջրերուն, դալարագեղ կանաչութեան և այն ամէն բնական քաղցրութեանց, որոնք յատուկ են Սրտաձորի վրանական կեանքին։ Հասանք Եփրատայ կամուրջը, որոյ նեղ կամարներու տակէն կը հոսէր նորա սեւ ջուրը. կ'անցնինք Ռիշիկի մօտէն, որը մեզ ի յուշ կ'ածէ իւրածին սրբասնեալ կուսի՝ Վարվառէի նուիրական յիշատակը. կը յուզուինք այդ յիշատակովը։ Կ'երթանք աջ ու ձախ թողով դիւղեր։ Որքան կը մտանենք, օդն այնքան կը թեթեւնայ, մեր կրծքերը վեր կը բարձրանան, մեր քայլերը կ'արագանան։ Կը վազենք, աչքերուդ հանդէպն է գեղատեսիլ ձորը. «Վրանն'ր, վրանն'ր» կը գոռանք, կը վազենք դարձեալ շնչասպառ և հինգ ու կէս ժամ ճանապարհ գնալէն յետոյ կը հասնինք վրանները։

Բ.

Սրտաձորի դիրքն ու տեղագրութիւնը, բնական գեղեցկութիւնները։—Սրբոտաձորն իրեւ նախնեաց սրբավայր։—Մեր վրանները։— Երեկոյեան ժամն ու հանգիստը։

Կարնոյ դաշտի հիւսիսն եզերող Խաչափայտի լերանց մէջ կը ձգուի Սրբոտաձորը հարաւ-արեւմուտքէն դէպի հիւսիս-արեւելք։ Լայնանիստ և կանաչաւէտ է նորա բերանը, փակուած վտակի երկու ճիւղերով, և արեւելքէն ու արեւմուտքէն եզերուած լերանց տափարակ քղանցքներով, որոնք հետզհետէ հիւսիսէն դէպի հարաւ հարթանալով կը միանան հարաւէն աչքերուդ առաջ ծաւալող ընդարձակ դաշտի հետ։ Այլ դէպի հիւսիս բարձրանալով՝ հետզհետէ տափարակ մակերեւոյթը կը լեռնանայ, լերանց շեղ կողերն ուղղահայեաց կը դառնան. այդ կողերու վրայ կը ցցուին սեպ ու լերկ ժայռեր, որոնք քիչ վեր իրարու մօտենալով՝ կը կազմեն Սրտաձորի նեղ կիրճը, նշանաւոր իւր քարայրովը, քարածորան պաղ ջրովը և հանքային ջերմուկովը։ Բանի մեր դիրքը բարձրանալ ձորն այնքան կը նեղանայ, այնքան կը դեղեցկանայ, այնքան խորհրդաւոր կը դառնայ, անչափելի է նորա խորութիւնը։ Կանանչ մարդերուն տեղի կուտան սեւ ապառաժներ, սեւ ապառաժները կը դունատուին կարմիր ու կապոյտ գոյներով, սարերու կողերէն տեղ տեղ վայր կ'իջնեն թաւալգլոր՝ վճիտ աղբիւրներու ջրեր, որոնք իրենց ընթացքի հետ սիրելով թարմ կանչուելիւն, ջուր կուտան միւնոյն ժամանակ վայրի վարդենեաց և այլ մացառներու հաստապինդ արմատներուն։ Տեղ տեղ պատառուած քներ կան, որոնք անդունդներ կը կազմեն, եւ Դիոնիսոյը որ այդպիսի ժայռուտ պատառուած քներէն մին է, ահարկու և սարսափելի է իւր տեսարանովը, գեղեցիկ ոչ աւաղակաց։ Վտակն ասատակաւ առ տակաւ կը նեղանայ, եւ ջուրը որ ցարդ կը կարկաչէր, այժմ կը շառաչէ, կը մռնչէ, քարերու եւ ժայռերու նեղ ծերպերու մէջ կը փրփրրի վայրագայած։ Տեղ տեղ երդեցիկ թռչունները կը ճլուրեն։ Գետնի վրայ, օդի անհուանութեան մէջ, լերանց կատարներէն աւելի բարձր՝ թեւատարած կը սաւառնին անգղեր, որոնց կոչին ու կառաչը կը հանին մինչեւ ձորիս խորքերը։ Վտակի ափերէն կ'անցնին լեռնային շաւիղներ, որոց շուրջը ցանուած են սալորի և մորենեաց թուփերու անտառներ։ Դիմորհաձորէն դէպի վեր կը փոխուի ձորի տեսարանը։ աւելի կը լայնանայ, կը լերկանայ, կ'անհետի գրեթէ կանաչութիւնը։ տեղ տեղ միայն կ'երեւին մացառներ։ Եւ այսպէս երեք ժամ գնալով կը հասնիս Օգնուայ ամարանոցը, որ ձորիս գլուխը կը համարուի, որմէ դէպ ի վեր ձորը պանդան թեւերու կը բաժնուի, ուստի կը հոսին վտակի բազուկները քեզ դիմերու և ուռենեաց անտառներու մէջէն։ Իսկ այն կողմը կը բարձրանան Խաչափայտի սարերը՝ Եփրատայ ակունքը։— Անկարագրելի են ձորիս բնական գեղեցկութիւնները. ա՛խ, ո՞ւր է նորա արշալոյսի և վերջալուսի տեսարանները, նորա մեղմիկ հովը, որ հոգուդ ու սրտիդ երկնային այժ ներշնչելով՝ կ'երթար ծաղկանց գլուխները դրօրել. ո՞ւր է նորա այգուան շղոն ու ցողը, երեկոյեան ասաղալից երկինքը, նորա երբեմն սեւ ամպերով մռայլած դէմքը, նորա հողմն ու փոթորիկը, նորա լուսնակ և անլուսին գիշերները, այն խորհրդաւոր վիճութիւնը, որը կու գար ձորը պատել, որպէս զի առաւել փայլ ստանան նորա լուսալիր ատղերը։—Բնութեան այս անուշութեանց հետ կը խօսին և նուիրական աւերակներ։ Սրտաձորը նախնեաց սրբավայր է եղել. դեռ այսօր իսկ ձորերու մէջ, ժայռերու տակ կան գերեզմաններ, որոց տակ կը հանդչին խաչակիր Ս. հոգիներ։ դեռ այսօր իսկ սարի կողերուն, հովերէն ձորը դլորած և երեսի վրայ ընկած խաչքարեր կան, որոնք կրօնական ոգի և եռանդ կ'ազդեն մարդկային անհաւատ սրտերուն։ Եկեղեցեաց անունը դեռ այսօր իսկ կենդանի է ժողովրդեան բերանում, աւերակներու հետքերը դեռ այսօր իսկ կանգուն են իբրեւ յիշատակ նախին մեծութեանց։ Այլ ո՞ւր է պատմութիւնը, որ խօսի դոցա մասին, պատմէ այդ խաչակիր քարերու, խաչարձան շիրիմներու տակ պառկող սրբոց գործն ու կեանքը։ չկայ, պատմութիւնը կը լռէ, այլ ինքը կը խօսի իւր մասին առաւել ազդեցիկ քան նոյն իսկ պատմութիւնը։

Ահա բնութեան այս անսադիտ և ամէն դեղեցկութեամբ ճոխացած ձորիս բերանն է զարկուած մեր վրանները։ Թուվ ասնուհնդ հատ, որոնցմէ եօթը 15,5-12 մեդր երկայնութիւն ունին, 3,5-4 մեդր բարձրութիւն և 4-5 մեդր լայնութիւն։ ամենամեծը ճաշարանի համար յատկացած։ մնացեալ վեցը աշակերտաց ննջարաններ։ մնացածներէն երեքը տեսչական վրաններ, երկու հատ հիւրանոց, երկու հատ ծառաներուն յատկացած, և մի այլ առանձին վրան։ դի՛ր սոցա հետ և փայտաշէն մառանն ու խոհանոցը իւրեանց բոլոր պատրաստութեամբը և կ'ստանաս Սանասարեան վարժարանի ամառնային կազմածն ի Սրտաձոր, զոր մեք այսօր այնքան սրտաթունդ ողջունեցինք հեռուէն։ Կանգնած ենք լողարանի ափերուն, որը մի մեծ աւազան է վրաններու արեւելէն հոսող վտակի կրծքի վրայ շինուած։ այս և այն կողմը կը նայինք, կը դիտենք դեռ անցեալ տարուան մեր թողած հետքերն ու նշանները։ չատերը կան, իսկ ոմանք անհետացել են։ ձորի ամբողջութիւնը մեզ հրճուանք կ'ազդէ։ երեկոյ է արդէն, վերջալուսի շողերը կամաց կամաց կ'անհետանան, առուակի ջինջ երեսը կը մթնայ և իւր մանրիկ ալիքները կ'երեւին իւր ճակատին իրր կնճիռներ։ կը փչէ Սրտաձորի հովը, որը կամաց կամաց կը ցրտանայ։ հովէն երերող մարդերու երեսին կ'երեւան և մանուկ աշակերտները, որոնք կերած երեկոյեան իւղալիր էլեաւ-ը մարդերու վրայ կը խայտան դարձան դառներու պէս։ իսկ օդի մէջ կը փռփռան տանտեակ թռուցիկներ։ Մութը կոխեց, հնչեց երեկոյեան աղօթքի զանգակը, աղօթեցինք, ցուցեցանք վրանները դատարան գասարան, դանք մեր մահճակալները և պառկեցանք քնով կազդուրելու մեր վատակարեկ մարմինները։ Վտակի անուշիկ կարկաչները կ'օրրէին մեզ ի քուն, և շուտով միասին եկաւ պրել մեր աչքերուն։

Գ.

Վրանական սովորական կեանքը։ Վեր երեկ։—Աղօթք։— Փիլիսոփայի մի հայացքը կրօնի և գիտութեան մասին։— Թէյ։— Ուսումնական պարապմունք։—Լողանալ։— Ճաշ։ խաղ դարձեալ պարապմունք։ լողանալ։ — Ընթրիք։— երեկոյեան աղօթք։— երգ եւ քուն։

Վրանական կեանք, ո՜հ ի՞նչ անուշ ես դու։ ի՞նչ քաղցր քո յիշատակներն, ի՞նչ խոր քո տպաւորութիւնները, մանաւանդ այս Զորիս մէջ, ուր բնութեան անուշութեանց հետ կը միանայ ընտանեկան և ընկերական կեանքի քաղցրութիւնը, որը որքան էլ հին, կրկնութիւն անցեալին, այլ միշտ նոր, միշտ կենսաւէտ, մշտագարուն, մշտաթարմ։

Առաջին օրն է այս մեր վրանական սովորական կենաց։ Օգոստ. 6ն է, դեռ ամէն ոք կը խորդայ ի քուն, այլ սակայն արշալոյսը բացուել է, ատղերն անհեռացել, արեւը կը ծագէի և կ'ողողէ արդ լերանց կատարները։ մարդերը լուսափայլի կը ցոլան։ արեւու շողերն արդէն զարկին մեր վրաններուն, առաւօտեան ժամը 6ն է, հնչեց զանգակը, ելնելու նշան է այդ։ Վրաններէն կը լսուին ծափերու ձայներ, ուսուցիչներն են նորա, որոնցմէ իւրաքանչիւր ոք կը զարթուցանէ իւր վրանի աշակերտները։ եւ ահա կ'սկսի մի եռանդագին շարժում։ այստեղ առուակի ափին արեւելեայաց շարան շարան կը լուացուին, այնտեղ վրանպետները վրանները կը բանան, երրորդ տեղը կը խաղան։ իսկ աւելի հեռու կը մնայ խոհանոցի ծուխը, ծառաներն իրենց գործերովը կ'զբաղին, մին լուայ, միւսը կը կարէ, երրորդը կը քերոցէ, չորրորդը սեղան կը պատրաստէ առաւօտեան նախաճաշի համար։ Հնչեց երկրորդ զանգակ մի եւս. աշակերտները լուացուած, պատրաստ կը ժողովուին կարգաւ նշանակուած աղօթատեղին, և դլխադաց, կարգաւ շարուած դէպ ի արեւելք, մտամիտի կ'երգեն։ «Առաւօտ լուսոյ, արեգակն արդար, առ ի՛ լոյս ծագեա՛»։ Ո՞րքան կը յուզուիս երբ ժայռերուն ու քարերու հետ ունկնդիր, կրօնական սուրբ զգացմունքով վառուած՝ բազկատարած մանկանց բերանէն կը լսես Շնորհալու այդ ոտանաւորը, զոր, ո՞ գիտէ, ինքը Սուրբն իսկ դուցէ մի այսպիսի օր իւր միայնութեան ժայռերուն թառած՝ արեւածագին սպասելիս երգել է, խնդրելով արդար արեգակէն իրեն լոյս ծագել, ողորմութեան դանձէն՝ իրեն ողորմել, իւր հոգին զարթուցանել զուարթնոց նրմանելու, իւր սիրան հաստատել հաւատով ու յուսով, իւր քարերէն սիրտ ճմլել Ս. Սիրով։ Մենք եւս աղօթեցինք, հայցեցինք նորէն Շնորհայու հետ, և ցրուեցանք լանջանելու մեր կուրծքը առաւօտեան մաքուր օդով, խաղալու խոտի ու կանանչի հետ, մինչ նախաճաշի ժամը հասնի։

Չեմ կարող չյիշել ատ հռչակաւոր մի փիլիսոփայի խօսքերը։ «Ճշմարտի դիտութիւնը և ճշմարիտ կրօնը երկուորեակ քոյրեր են, և մէկի բաժանումը միւսէն երկուքին ևս մեռելութեան նշան է։ Գիտութիւնն իսկապէս կը բողոքի այնքան, որքան որ նա կրօնական է, և կրօնն՝ իսկապէս այնքան, որքան խոր են և անդրդուելի նորա ուսումնական հիմունքները։ Փիլիսոփայներու հոյակապ յաղթանակները ո՛չ այնքան նոցա մտաց կորովի արդիւնք էին, որչափ այն կրօնական բուռն խորազգացութեան, որ նոցա մտաց դեկավարն էր։ ճշմարտութիւնը ոչ այնչափ նոցա սրամտութեանը անձնատուր կը լինէր, որչափ նոցա հաւատարութեան, նոցա սիրոյն, նոցա աղնիւ անձնազոհողութեան։» Մեր հաստատ սկզբունքն ու նպատակակէտն է այն դաւանութիւնը՝ թէ մեզ անհրաժեշտ է կրօնական կրթութիւն, մեր սրտերու և հոգւոյ մէջ պէտք է միշտ վառ պահել այն հոգին ու եռանդն որով ոգեւորուած էին մեր նախնիքը դարերու ընթացքում, և հետեւաբար կրօնասէր սրտերը մեր ամենամեծ փառքերէն պիտի լինին։ ի՞նչ պէտք ինձ նոյն իսկ երկնքէն լիցած այն փիլիսոփայութիւնը, որ ինձ կորստեան անդունդ կը փոխէ։ ժամը 7ն է արդէն, առաւօտեան նախաճաշի ժամանակ, եռացել է կաթը, պատրաստ է սեղանը, շարուած են պնակները, նոցա մօտ դրուած մի մի քառորդ փուռնիկ։ կաթի լայնափոր բաժակները զետեղուած ափսէներու մէջ։ Զանգը կը հնչէ, բոլորն ևս կարգաւ ժողովուած են ճաշարանի առաջ, հրաման կը տրուի, ներս կը մտնեն, կ'աղօթեն, կը նստին, կը բաժանուի կաթը։ Սրտաձորի մէջ մի՛ հարցներ ախորժակի մասին, զարհուրելի է այն, սպառում կատարեալ, կարմրերես տարբերայրը կուտեն ու կ'ուտեն։ Կ'երան, կշտացան, գոհութեան աղօթքն ասացին։ ժամ է արդ տեսած փորով շրջիլ մարդերու վրայ, զբօսնուլ, խաղալ, թաւալ գլորիլ։ Ամէն ուրեք ժպիտ, ամենուրեք ծիծաղ, արեւն ևս կը ժպտայ նոցա հետ, առուակն իսկ կը խօսի ու կը թաւալի։ յաւերժական է այդ խնդը, կենսատու այն ժպտան ու ծիծաղը։ Այլ սակայն կեանքի միակերպութիւնը ձանձրալի է, խաղն ու ծիծաղը չեն, որ կը կազմեն աշակերտական կենաց հրապոյրը։ կայ մի վայրկեան ևս, ուր նա խաղալէ դադրած՝ զբօսանաց ժամերում կը մտաբերէ իւր թուղթն ու գրիչը, գիրքն ու գրասեղանը, և երբ իւր շրջիկը չդտնէ զայնս, կը մռայլի իւր ճակատը, փայտի մի կտոր առած «երբեմն դեռևի կամ առուի վրայ գրել կամ նկարել կը սկսի։ Այլ Սրտաձորը չունի աշակերտին վերապահած այդ տաղտկութիւնը։ զանգակը կը հրաւիրէ զնոսա արդ պարարելու իւրեանց միտքն ընթերցանութեամբ։ նոցա ճաշարանն այժմ ընթերցարան է դարձել, ամէն ոք առած իւր գիրքը, իւր թուղթն ու գրիչը, կուգայ նստիլ գրելու եւ կարդալու։ եւ ի՞նչ պիտի կարդայ։ այն ամէնն ինչ որ իւր հասակին պատշաճ է, իւր մտաց զարգացումը կը ներէ, ինչ որ սուրբ է, ինչ որ ազնիւ ու բարոյական, ինչ որ մարդուս սիրտը կը յուզէ։ սիրել այն ամէն առաքինութիւններն, ինչ որ դպրոցական կրթութիւնն իրեն կը թելադրէ, ինչ որ դպրոցական կեանքն օրինակով կ'ապացուցանէ։ Սովորական կեանքի մէջ, երբ արտակարգ շրջադայութիւններն արդեւք չեն լիներ ժամանակացոյցի գործադրութեանն, օրական չորս ժամ կը զբաղին աշակերտները, առաւօտեան 8-10 և իրիկուան 2-4, այնուհետեւ կէս ժամ միջոց և ապա լողանալ։

Լողանալը Սրտաձորի մէջ մի հրապոյր է, որն աշակերտի հոգին կը թրթռացնէ։ Այս տարի առաջուց արդէն լողարանը պատրաստուած էր. երբ վրաններու առաջին ուլները զարկուեցան ի Սրտաձոր, տղայքն այլ ևս չէին մաշուեր լողանալու տենչով։ Պարապմունքէն յետոյ հանգստեան միջոց կայ, այլ չբի պաղպաղն ու փայլը սիրտ կը դրաւէ, աշակերտները լողավարժիներն ու ցամքոցներն ածած՝ կ'սպասեն անհամբեր զանգակի հնչելուն, այլ դեռ ժամը չէ, վայրկեաններն յամրշնթաց ժամեր կը դառնան նոցա վրա, այլ հուսկ ապա հընչեց նա, տե՛ս դու այդ տեսարանը։ հարիւրէն աւելի տղայք մի ակնթարթի մէջ ջուրը կը թափին, մին ուղղահայեաց կը թռչի յատուկ դորա համար շինուած բարձր թռչարանէն, միւսը հորիզոնական կը պարզուի օդի մէջ և կ'ընկղմի ջրի յատակը, երրորդը գըլխիվայր, չորրորդը թաւալելով։ Ջուրը կը ցոլայ, կը ճեղքի, կը պղտորի, կը փրփրի, կը փռշիանայ, եւ միթէ կարո՞ղ է նա խիզախել այն բուռն ոգորմանց դէմ, զոր չրի սիրահար լողորդները դրած կը դնեն ջրերու հետ։ Ահա մէկը թեռնէ կը լողայ, միւսը ԴԷՔ ԸՆ կուտայ, մի այլ ՀԷՔԻ կը զարնէ, ամէն տեղ ճիչ, աղմուկ, աղաղակ, տեսարան՝ որը վրանական կենաց հրաշալիքներէն է, հաճոյք՝ որը չատ բան արժէ։ Որքան անհուն է եղել ականատես հիւրերու զարմանքն աշակերտական այդ անլինելութեան վերայ, որով չրի դէմ կը մաքառին, նոցա լողանալու վրայ, ուր փոքրն ևս այնպէս կը լողայ, ինչպէս մեծը եւ չկայ դրեթէ ոք, որ լող չիմանայ։ Լողացան, ելնելու զանգ տրուեցաւ, կը ցամաքուին, կը հագնուին, ժամ է արդ վազելու։ կը հասնի չուտով ճաշի ժամը, 11 1/2ն է արդէն, սեղանը պատրաստ է, մի ուրիշ զանգ կը հնչուի։ գնում ի ճաշ, կ'ուտեն սովորական օրերում պատրաստուած միշտ երկու տեսակ կերակուրը, չորամատկան երկու կամ երեք անգամ գըրուած պտուղի հետ։ Այնուհետեւ դարձեալ խաղ, դարձեալ պարապմունք, լողանալ, ընթրիք, զբօսանք, մինչ մուժը կը կոխէ, կը հասնի երեկոյ. 7 1/2ը, կ'աղօթենք, մեր երեկոյեան աղօթքն է հրեշտակ դոռբիոն երգը, մաղթելով ի մէջի այլոց մեր հոգեւոր և մարմնաւոր ծնողաց երջանկութիւն, կը քաշուինք վրանները։ Անդ դեռ մի ժամ եւս հանդիստ, ուր առ հասարակ կ'երգեն մանկական երգեր, չարականներ. կը խօսին. նոցա խօսակցութեանց նիւթն է Սրբոտաձորը. իրենց օրական կեանքէն դէպքեր, իրենց մանկութենէն յիշատակներ, իրենց սովորած և կարդացածներէն պատմութիւններ, հանելուկներ, զուարճալիքներ եւ այլն. եւ այն մինչ 8 1/2 կը լենի, կը հնչէ օրուան վերջին զանգակը. կը տիրէ յանկարծ խորին լռութիւն, կը հանուին և ոտաձիգ բազկատարած, ի ծունկ իջած աղօթելէն յետոյ՝ կը պառկին, եւ երբ աշակերտներն խորդալ կ'առնուն, նոցա երդին կը յաջորդէ գիշերապահներու սուլոցն ու փողի գոչիւնը, խարբարդ մայոն ու թեարթելին մինչ նոր արեւածագը։ Ահա մեր սովորական կեանքը։ Կ. Մ.

ԱՐՇԱԿԵԱՆ

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑԸ

Փոխադրուած է՝ Ղալաթիոյ Թիւնէլլին դէպի Գարաքէօյ երթալու կողմը, Մէրթէպանի փողոց թիւ 14։

864 6—6

ԱԶԴ.—Անգլիացի Օրիորդ մը, 23 տարեկան, կը փափագի տան մը մէջ մնալ իբր վարժուհի։ Թէ՛ ատ և թէ՛ Անգլիայէն լաւ տեղեկութիւնք կը տուին իր վրայ։ Դիմել լրագրոյս խմբագրատունը, G. սկզբնատառին։ 878 3—6

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ

ԳԱՐԵՁՐԱՏՈՒՆ

ԵՒ ՍՐՃԱՐԱՆ

Բերա, Մեծ փողոց թիւ 151, Լիւքսեմպուրկի պանդոկին դիմաց

Սոյն Սրճարանի Տէր, Գրիգոր Պապիկեան, պատիւ ունի ծանուցանել թէ Մկրտիչ էֆ. Գոյանեանի հետ իւր ընկերութիւնը գադրած ըլլալով սրճարանը իրեն միակ կը պատկանի, և թէ այս առթիւ կարեւոր փոփոխութիւններ ի գործ դրած է անդ որոցմէ շատ գոհ պիտի մնան իւր պատուարժան յաճախորդք։

Ներկայ հոկտ. 13, ուրբաթ օրէն ըսկսեալ, Արեւելեան նուագածուաց խումբ մը պիտի նուագէ ամէն ուրբաթ, շաբաթ և կիրակի օրերը Տաճկ. ժամը 8 էն մինչև կէս գիշեր։

Ամէն տեսակ ընտիր ըմպելիք, որոց գները յատուկ ցուցակներով նշանակուած են։

ՄԵԾԱՐԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ Սաքըզի, Զիւանոիոյ, Այվալըքի և տեղական լաւ տեսակ օղիի և ընտիր գինիներու, չաքարեղ գնով։ 868 4—5

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Պ. ՄԷՅՖՈ

Ֆ. ՏԷԼՈՐՄ, ՅԱՋՈՐԴ

Ο ՎԻ ՏԷ ՖՐԱՆՍ

Ղալաթիա, 3, Մանիմուտիյէ փողոց

(Քարա-քէօյ)

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՆԱՆԴԷՍ

Անհագեն զեղչով

ԶՄԵՌՆԱՑԻՆ ՆԻՒԹԵՐՈՒՆ

Ամէն տեսակ անձրեւանոցք, գաւազանք, ըրդեայ գուլպայք, կոշիկք, ոտքի տոպրկաց համար գուլ պայք, ֆլանելէ ժիլէներ, թուքոց տարաններ, մերինոսէ ժիլէներ, կուսակայ շապիկք, ֆլանելէ շապիկք, օձիք և թեւնոց, փողպատ, ամէն տեսակ ձեռնոց, մատանոցք, անկողնի սաւաններու համար կտաւ, բամբակեղէնք, զուտ բրդէ ֆլանելէք, ձեռաց սրբիչք, անձեռոցք, թաշկինակք, անկողնի ծածկոցք, անթափանցելի հագուստներ, ուղեւորութեան մտուտկներ, հոտաւէտ նիւթեր, խողանակներ, ալպոմներ և այլն և այլն։

ՈՐՈՇ ԳԻՆ —Ոսկի 108 կ։

Վաճառատան մէջ գտնուած բոլոր ապրանքներուն այս մեծ զեղչի մասին համոզուելու համար կը բաւէ պարզ այցելութիւն մը ի Վաճառատան։

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

69

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒՑ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 2,085,347

ՆՕՐԹՀԸՆ ԷՇՈՒԻՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար միշտ ներկայացնել. նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՄԱՐԻԹԱՅՄ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,343

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը դիմեն Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկի նն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Հայվանաթը մերկյէ խարէսի իչուն սէնեի հալիյէ շուպաթը նիհայէթինէ գատար լուզումի օլուպ միւպայեա օլունճագ օյան մալիւմէլ մդդտար արփանքն թըշրինը սանի լումինկ իքինճի չարչէնպէհ կիւնի գարարը գաթիսի վերիլէճէկենտէն վէ իրթէսի կիւնի եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունճաղընտան եթասընա թալիպ օյանլարքն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաերէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

25 Թըշրինը էվվէլ 1889 882
Նո. 39 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Քէրէպինէ վէ Տօմինք վէ Այասոնիա մէվգի իի իչուն ճիհէթը ասքէրիյէտէն վիրիլէճէք օյան պէհէր եիւզքիյէ տագիգէ մուդտալի եթա օլունմադ իւզրէ մահալինճէ մէվգրյի միւզայէտէյէ գօնուլան նանը ազիզին պուրանա եթասընա թալիպ օյանլարքն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաերէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

25 Թըշրինի էվվէլ 1889 881
Նո. 38 3—3

Պատասխանատու Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4,000,000, Վճարեալ ընտանեաց իբր 30,000,000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Թիւ 2, Ճերէմեան խան, Գամոնտոյի Պանդալին դիմաց։

Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի
ՍԻՄՈՆ ԲԱՇՍԷՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

186

ՇՈԳԵՆԱՒԱԳԱՆ-ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ

Ն. ԲԱՐԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէլիոյ և Բարիզի գծով կանոնաւոր քանոզ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում, թալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մարսիլիա որ նոյ. 13ին Մարսիլիայէն և նոյ. 23ին կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Աւստրալ որ պիտի մեկնի նոյ. 12ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղիով ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 300 ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղղեալ և արտ տալիք Նաւագնչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԷՆՈՒ
Թիւ 17-18 Ֆիշիլիք Միսէք
Մահմանէ փողոց, Թիւ 11

371

THE CROWN PERFUMERY COMPANY

ՀՈՏԱԻԼՑ ՆԻՒԹԱՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՔ ԼՈՆՏՈՆԻ «ԹԱԴ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Այս գեղանութիւնները չատ խիտ են, և անբաղդատելի են իրը բուրմունք առատութիւն և տեւականութիւն։ Աւաթիկ անոնցմէ մէկ քանին անունները.

ԹԷՆԿԻ, ՎԱՌՏ (Թէնկի փայտ)
ՎԱՌՏ ՎԻՕԼԷԹ (Մանր ձակ անուառաց)
ԼԻԼԻՈՎ, ՏՇԷՆ ՎԱԼԼԷՅ (Շուշան Հովտաց)
ՀՈՒԱՅԻՆ ՐՈԶ (Հերմակ վարդ)
ԳՐԷՅՊ ԼԷՅԹ, ՊԼԱՍՍԷՍ
ՀՈՒԱՅԻՆ ՀԷԼԻՈՏՐՈՊ
ՍՊԱՆԻՍ ՏՈՒՌԻՍ

ՄԱԹՕՒԼԻԱ
ՇՈՒԹԻ ԳԼԷՊ
ԷՍ. ՊՈՒԲԷՔ
ՄԱՐԿԱԲՈՒՆԱ
ԻԼԼԱ. ԻԼԼԱ.
ՕԲՈՒՐՆԱՔԻՍ

Այս գեղանութիւնները չատ խիտ են, և անբաղդատելի են իրը բուրմունք առատութիւն և տեւականութիւն։ Աւաթիկ անոնցմէ մէկ քանին անունները.

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳԱՅՏԱՐԱԿԱՆ ԳՈԼՈՆԻ ՋՈՒՐ։ Ուրիշ ոչ ոք է գործարաններէ ելած էն գեղազանց։ Մէկ փոքր միայն կը բաւէ։

ՕԲԱԼԻՆ ՓՈՇԻ ԳԷՐԳԻՊ ՀԱՄԲԱՐ։ Այս փոշին յաջողցած է մինչեւ հիմա բոլոր գործած հատներուն անդ և ընդունուած է անուանականութենէն և բարձր դասէն։ Դիմանց գոյնին փոփոխութիւն կուտայ, առանց հետք թողլու, մորթը կը պահպանէ արեւէն, հովէն, և փշոտիները կ'արգիլէ։

Կեղծերէն զգուշանալու համար, պետք է գիտել միայն Կ. Պոլսոյ միակ գործակալին ԼԷՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱՆ

231 Անգլիական ընդհանուր Մթերանոց
Թիւ 95 և 97, Եելքակ Գալաթրրամ, Թրամուէյիցի կայարանին մօտ, Վայլոտայի պահականոցին կից։

MYRTOL du Dr LINARIX

1244 *Lauréat de la Faculté de Médecine de Paris*

Le **MYRTOL LINARIX** est présenté sous forme de Globules employés avec le plus grand succès contre les

AFFECTIONS CHRONIQUES DE LA POITRINE :
Rhumes, Bronchites, Catarrhe, Asthme avec **Oppression et Palpitations.**

Les **GLOBULES DE MYRTOL LINARIX** doivent être pris à la dose de 6 par jour : 2 le matin, 2 vers midi et 2 le soir.

Toutes les personnes qui prennent les **VÉRITABLES GLOBULES DU Dr LINARIX** *s'accordent à reconnaître qu'elles respirent plus facilement.*

Exiger les **Véritables Globules Linarix** *de* CLIN & Cie, *de* PARIS, *que l'on peut se procurer chez les Droguistes et Pharmaciens.*

ՍՈՒԼՕՐԱԿԱՆ ԻՒՂՈՑ ԱՆՀԱՄԵՄԵՒ ԱՆ. ՀՕԳ

HUILE DE HOGG

ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդեցութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքառաջեց հիւանդութիւն, հազալու, յամառ հազ, խոյլ, աւշային գեղձերու ուռուցքներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրբեան, սպիտակ դաշտան, ընդհանուր տկարութիւն և այլն. նաև տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ գիւրաւոր կը խմուի։

Զգուշանալու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահապետական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և իբրեւ թէ անոնցմէ աւելի ազդութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշբանի չեն ճաւասար բայց միայն ստամոքսը ընդդունայն զրդռելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ևս կրնան ըլլալ։

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԳԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շշիովով կը ծախուի։ Պահանջել հօգի անունը և բարիզի բժշկական ճեմարանին քիմիական զորհոց գլուխ Պ. Լ ըսելօքի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շշի էթիկէթին վրայ կը գտնուի։ Տեսլա Սուտայի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց ի գործ կը գրուի։

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօգի մորթի ձկան բնական իւղի շշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառաւարութեան նիշքն պիտի գտնուէ ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն դրծարանի նշանը։ ▲ ընելուէ։

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԴԻԲ)

ՀԱՆՐԱՏԱՆՕԹ ՆՈՐՕՐ ՊՐԻԹԻԾ ՐԻՊՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յարգելի գնորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուկ մուճակներն, որք իրենց վրայ իրրեւ նշան մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են կոպտ բեբէքով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուկ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը և արտաքին կողմն ալ տուիծի մը պատկերը գրոշմուած է իրրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ պազարի մօտ Սեպուհ ազա Տէմիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաղ չուկ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գապու, Գոճաման Օղլու խան, Ճորճի Կիսրոպի թիւ 13 մթերանոցը 837

"ՖՕՐԹՈՒՆԱ,,

Ընդհանուր ապահովագրական Անանուն Ընկերութիւն

Հիմնեալ ի Պերլին յամին 1868
Դրամագլուխ. 1,875,000 ֆր.
Պահեստ. դրամ 1,337,000 »

"ՏԻՒՍԷԼՏՕՐՖԷՐ,,

Ծովային, Գետային եւ Ցամաքային ընդհանուր ապահովագրական Ընկերութիւն

Հիմնեալ ի Տիւսէլտորֆ, 1845
Դրամագ. 3,750,000 ֆր.
Պահեստ. դրամ 3,099,367·15

Ընկերութիւնքս որք միացեալ են Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ, փոխադարձ երաշխաւորութեամբ կ'ապահովագրեն ամէն տեսակ վաճառք և դրամածրարներ, ընդդէմ ծովային, գետային և ցամաքային փոխադրութեան վտանգաց, խիստ չափաւոր պայմաններով։

ՀԱՆԶԷԱԹԻՇԷ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Հիմնեալ ի Համպուրկ յամին 1874
Դրամագլուխ 3,750,000 ֆր.
Պահեստի դրամ 600,000 »

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ ապրանքներ, ամենաչափաւոր պայմաններով։ 583

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ ուզողներ կը հրաւիրուին դիմել առ ՏԻՐԱՆ Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ընդհանուր գործակալ վերոյիշեալ երեք ընկերութեանց, ի Պոլիս, Պաղչէ-Գափու Բարիմ Փաշա Խան, Թիւ 13 և 14։

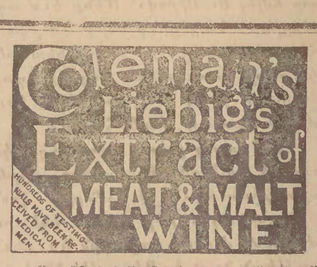

ԳԱԼԻՄԼԷՆ ԳԻՆԻՆ Հ՛չուսամ և կազդուրիչ ոսկրի մ'ն, բաղկացեալ Լորդոյի գլխէ, և Լիէպիգ մսի հիւթէ և Մարթի հիւթէ, կազմելով այսպէս անուշանող, զօրաւոր և գրգռիչ խառնուրդ մը, որ թէ առողջ և թէ անկար մարդոց համար լաւ է հաւասարապէս։

Բժշկական հանդիսարանն հաւանած է նմա և բազմաթիւ նշանաւոր բժիշկներէ յանձնարարեալ է Հաշ Ըն Աուելի Բժիշկն զրկած են իրենց վկայութիւններն։ Ասա կը թարգմանենք վկայութիւնն սորթոր

Թ. ՐԷՃԻՆԱԼՏ ՃՈՆԷՍ Մ. Ր. Ս. Ս. Լ. Լ. Մ. Բ. Ս. Ր. Հ. եւ ԸՆԿ.

26, Լոմն Բոտ և 24 Համիլդն Պրուէյր

Պրիքընհիա, 2 սեպտեմբեր 1889

Պարոնայք.—Ի նկատ առնլով խարդախ մրցման մը հանած զանազան լուրերը, կը փափաքիմ յայտնապէս զրուցել ձեզ թէ որչափ գոհ եմ ձեր Մաթ և Մալթի պատրաստութենէն։ Քանի քանի անգամներ տեսած եմ սաստ առողջարար ազդեցութիւնն այն հիւանդութեանց վրայ որոց համար պատուիրած եմ գործ, և թէ թէ պարագայից մէջ ձեզ բերած եմ հրաշալի արդիւնքներ զորս պարզ գիտնն (առանց մուզի) չպիտի կրնար տալ.

Ընդունեցեք, և այլն և այլն.

Թ. ՐԷՃԻՆԱԼՏ ՃՈՆԷՍ

Ի վերջոյ, մասրաբարոյ գլխաւոր բժիշկը ջերմապէս յանձնարարած եմ զայն։

Հաշ Ընի ԳԱԼԻՄԼԷՆԻ ԳԻՆԻՆ Լիէպիգի մսի և Մալթի խառնուրդով, զգուշանալ կեղծերէն. Դիմացեք սորագրելոյն, միայ դարձակալ ի Թուրքիա Գալիման և ընկերութեան գործարանին Ս. Ճորճս Նորուիչ և Լոնտոն։

ԼԷՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ, պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիլիի Թրամուէյիցի։ Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա 80

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕՏԻ ՕՀԼԸՐԿ)

ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ՕՀԼՈՒՏ ԻՒՂ

Իբրեւ ոսկրի ալ շոշ և սոսկալի

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՕՏԻ և ՊՕՆԻՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հոմ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիպոֆոսֆիտներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճաղատութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրաթարթ է, ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐՁԷԼ 443

ՆՈՐՎԷԿԻՈՑ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

Ցրտակիզուածի Բէյ Սալը Կ. Պոլսոյ լիմային և բոլոր երկրաց ամէնէն գեղեցկագոյն յարմար ըմպելիքն է։ Այս գանգրը չպարունակեր ոչ մէկ վտանգաւոր լիթ և ամէնէն հոգակաւոր քիմիագէտներէն կը նկատուի գերազանց աշխարհիս ամէն գարեջուրներէն։

Զարմանալի և երկարատև գործածութիւն մը էլեարէնի կոպոյ նէնոր ունենալ, ասորիքը բանայ և չատ նպաստաւոր ազդեցութիւն կ'ունենայ տկարացած կազմուածքներուն վրայ։ Այս գարեջուր կը յանձնարարուի նշանաւոր բժիշկներէ։

Դիմել կեդրոնատեղին և Գործակալին
ԷՍՄԱՒԻՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիլիի Թրամուէյից, Թիւ 95 եւ 97, Ղալաթիա։ 76

ԼՈԳԱՐԱՆՆԵՐՆ ՀԵՇՏԱԲՈՅՐ ԿԸ ԽՆԿՈՒԻՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԱՂԵՐՈՎ

Լոգարանիկու արդուզարդի համար

Այս աղերն, առողջապահական մեծ յատկութիւններ ունենալով չատ անուշ կ'ելնեն լոգի և հեշտալոյր հոտ մը կուտան նմա։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԱՂԵՐԸ անմահ ազդեցութիւն ունին գեղեցկացնելու և պաղեցնելու համար մարմնը, թուլացնման ընձայելու, և գոյնն տալով գեղ ու թարմութիւն։

Արեւելեան Անուշահոտ Աղերը գործածելու են ՀԻՒԱՆԴՈՒԱՅ ՍՆՆԵԼԻՆ ՄԷՋ. զի կը նպաստեն օգը զովացնելու և հանգիստ են հոգոտելոյ։

Այս աղերուն հանանելական յատկութիւնները չատ օգտակար են մեծի հիւանդութեանց։

Ս. ԹՐ ՎԱՏՕ և ԸՆԿ. 27, Ճիւրբի Ուլլամ Դիմել առ միակ գործակալն ի Թուրքիա
ԷՍՄԱՒԻՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ, պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիլիի Թրամուէյից, Թիւ 65 և 97, Ղալաթիա։ 681

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻՒ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՅՑ 1686

1889 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 3 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՆՈՐԻՆԱԿԱՆ

Վաղարշապատ Լրագրոյ շրջանակներ

1 — Վանք. Զենկլ. Պէյլեր. Գուզկ. Պէշիք.
1 — Ուրեմ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
1 — Եէնիմ. Մէրզ. Պէզիրեք. Թարպ. Եէնիք. Մէրկ. Ի. Հիսար Պէպէք Ասիվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիրթաշ
1 — Պէյգոզ Բաշպ. Զուպգ. Գանչ. Ա. Հիսար Գանտա. Վանիք. Զենկ. Պէյլ. Գուզկ.
2 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէզիրեք. Թարպ. Եէնիք. Սիթէնեա Մէրկ. Ի. Հիսար Պէպէք Ասիվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
2 25 Ի. Ա. Գաւգազ Մէզարպ. Պէզիրեք. Թարպ. Պէյգոզ Բաշպ. Զուպգ. Գանչ. Ա. Հիսար Գանտա. Վանիք. Զենկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ
3 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէզիրեքաբէ Թարպ. Եէնիք. Մէրկ. Պոյաճ. Ի. Հիսար Պէպէք Ասիվ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
3 45 Մէզպ. Պէզիրեք. Թարպ. Պէյգոզ Բաշպ. Զուպգ. Գանչեճ. Ա. Հիսար Գանտա. Վանիք. Զենկէր. Պէյ. Գուզ. Իւսկ.
4 30 Մէզարնոա. Պէզիրեքար. Թարպ. Պէյգոզ Բաշպ. Զուպգ. Գանչ. Ա. Հիսար Գանտա. Վանիք. Զենկէլ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.
4 30 Եէնիմ. Մէզպ. Պէզիրեք. Թարպ. Եէնիք. Սիթէն. Մէրկ. Պոյաճ. Ի. Հիսար Պէպէք Ասիվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
6 — Եէնիմ. Մէզպ. Պէզիրեքար Թարպ. Եէնիք. Սիթէն. Մէրկ. Պոյճ. Ի. Հիսար Պէպէք Ասիվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
7 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէզիրեք. Թարպ. Պէյգ. Բաշպ. Եէնիք. Մէրկ. Գանչեճ. Ի. Ա. Հիսար ասք Գանտաբ. Ասիվ. Զենկէլ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ.
7 45 Ա. Ի. Գավ. Մէզպ. Պէշիրեք. Թարպ. Եէնիք. Սիթէն. Մէրկեան Ի. Հիսար Պէպէք. Ասիվ. Սրթաք. Պէշիկ.
8 45 Մէզպ. Պէզիրեք. Թարպ. Պէյգոզ. Բաշպ. Զուպգ. Կանչ. Ա. Հիսար Գանտա. Վանիք. Զենկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.
9 — Եէնիմ. Մէզպ. Պէզիրեք. Թարպ. Եէնիք. Պոյաճ. Ի. Հիսար Ասիվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
10 — Լէնիմ. Մէզպ. Պեզ. Թարպ. Եէնիք. Մէրկ. Ի. Հիսար Պէպէք Ասիվ. Գուր Սրթ. Պէշիք.
10 45 Եէնիմ. Մէզպ. Պեզ. Թարպ. Պէյգ. Եէնիք. Պոյճ. Ի. Հիսար Ասիվ. Օրթ. Պէշիք.

Կամարջէկ Ղէնոյ շրջանակներ

2 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ասիվ. Պէպէք Ի. Հիսար Պոյաճ. Եեէնիք. Թարպ. Պեյգ. Մէզպ. Եէնիմ.
2 45 Գաւպաճ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Գանչեէլ. Ասիվ. Գանտա. Ա. Ի. Հիսար Գանչեճ. Մէրկ. Եէնիք. Բաշպ. Գուզ Թարպ. Պեզիրեք. Մէզարպ. Եէնիք.
3 — Պէշիք. Օրթաք. Ասիվանտ. Պէպէք Ի. Հիսար Մէրկ. Եեէնիք. Թարպ. Պեյգ. Մեզ. Եեէնիմհալէք
3 5 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Զենկ. Վանիք. Գանտա. Ա. Հիսար Գանչ. Զուպգ. Բաշպ. Պէյգ Թարպ. Պեզիրեք. Մէզպ. Եեէնիմ.
4 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ասիվ. Պէպէք Ի. Հիսար Պոյճ. Սիթէն. Եեէնիք. Թարպ. Պեյգ. Մէզպ. Եեէնիմ.
5 10 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Զենկ. Վանիք. Գանտա. Ա. Հիսար Գանչ. Զուպգ. Բաշպ. Պեյգ. Թարպ. Պեզիրեք. Սեզպ. Եեէնիմ.
5 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ասիվ. Պէպէք Ի. Հիսար Մէրկ. Եեէնիք. Թարպ. Պեզիրեք. Մեզպ. Եեէնիմ. Ի. Ա. Գավազ
6 15 Գաւպաճ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Ասիվ. Ի. Հիսար Մէրկ. Եեէնիք. Պեյգ. Թարպ. Պեզ. Մեզարպ. Եեէնիմ.
7 15 Պէշիք. Իւսկ. Գուզկուռնճ. Օրթաք. Պեյլէր. Զենկեէլ. Ասիվ. Գանտա. Ա. Ա Ի. Հիսար Մէրկ. Եեէնիք. Թարպ. Պեզիրեքար. Մեզպ. Եեէնիմ.
8 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ասիվ. Պեպէք Ի. Հիսար Մէրկ. Եեէնիք. Թարպ. Պեյգաբ. Մեզպ. Եեէնիմ.
10 5 Գաւպ. Գուզկ. Պեյլէր. Զենկ. Վանիք. Գանտա. Ա. Հիսար Գանչեճ. Զուպգաբէք Բաշպ. Պեյգ. Թարպ. Մեզ. Ի. Ա. Գավազ.
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ասիվալ. Պեպէք Ի. Հիսար Մէրկ. Սիթէն. Եեէնիք. Թարպ. Պեզ. Մեզարպ. Եեէնիմ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ասիվալ. Պեպէք Ի. Հիսար Մէրկեան Եեէնիք. Թարպ. Պեզ Մեզարպ. Եեէնիմ.
11 — Գուզկ. Պեյլեր. Զենկ. Վանիք. Գանտա. Ա. Հիսար Գանչեճ. Զուպգ. Բաշպ. Պեյգ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր Զենկ. Վանիք.
12 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ասիվ.